

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

A 2021-2027-ES PROGRAMOZÁSI IDŐSZAKBAN MEGHIRDETETT

FELHÍVÁSOKHOZ

10. verzió

2025. január 1.

Tartalom

1. Az Útmutató célja, hatálya	3
2. Kizáró okok listája	4
3. A támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja	5
4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről.....	14
5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról vagy a támogatási szerződés megkötéséről	15
6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató	17
7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek.....	20
8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról, és előrehaladásának követéséről	25
8.1. Mérföldkövek	25
8.2. Indikátorok	26
8.3. Előleggel kapcsolatos információk	27
8.4. Kifizetési kérelem	28
8.5. Támogatás folyósítása	31
8.6. A projektvégrehajtás időtartama	37
8.7. Helyszíni ellenőrzés	39
8.8. Költségfüggetlen finanszírozás	40
9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató.....	41
10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek.....	44
11. A horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi) elvárások és követelmények.....	45
11.1. A környezet és természet védelemét szolgáló elvárások.....	46
11.2. Az esélyegyenlőség, női-férfi egyenlőség érvényesítését szolgáló elvárások.....	50
11.3. Segédlet a horizontális követelmények teljesítéséhez.....	54
11.4. Panaszkezelési mechanizmus - Alapjogi Charta	61
12. A felhívással, a projekt-kiválasztási eljárással és a projekt-megvalósítással kapcsolatos legfontosabb hazai és uniós jogszabályok.....	64

1. Az Útmutató célja, hatálya

Az Általános Útmutató a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz c. dokumentum (3.0 verzió) (a továbbiakban "ÁÚF 21-27") célja, hogy a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetésre kerülő felhívások tekintetében tájékoztatást nyújtson azokról az általános feltételekről, amelyek minden támogatást igénylőre vonatkoznak.

A Felhívás, az "ÁÚF 21-27", az Elszámolási Útmutató, a támogatási kérelem adatlapja és mellékletei együttesen tartalmazzák a támogatási kérelem elkészítéséhez szükséges összes feltételt. Az irányító hatóság, illetve a Nemzeti Fejlesztési Központ a dokumentumok változtatási jogát fenntartja. A módosításokról minden esetben közleményt jelentetünk meg, ezért kérjük, hogy kövessék figyelemmel a www.palyazat.gov.hu honlapon megjelenő közleményeket!

Az irányító hatóság az "ÁÚF 21-27"-ben és az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános szabályoknál meghatározhat szigorúbb feltételeket a Felhívásban, ezért ha a Felhívásban szereplő információ eltér az "ÁÚF 21-27"-ben vagy az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a Felhívásban szabályozottak az irányadók.

A támogatási kérelem elkészítése, benyújtása, a támogatott projekt végrehajtása során irányadó jogszabály a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V.18.) Kormányrendelet (a továbbiakban Korm. rendelet).

2. Kizáró okok listája

Nem ítéhető meg támogatás a támogatást igénylőnek

1. ha az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényben (a továbbiakban: Áht.) foglaltak szerint nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményének,
2. köztulajdonban álló gazdasági társaság esetén, ha az Áht.-ban foglaltak szerint a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvényben foglalt közzétételi kötelezettségének nem tett eleget,
3. ha olyan jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezet, amely az Áht. 1. § 4.) pontja szerint nem átlátható szervezet,¹
4. ha a támogatási rendszerből való kizárás hatálya alatt áll,
5. ha harmadik személy irányában olyan kötelezettsége áll fenn, amely a támogatással létrejött projekt céljának megvalósulását megghiúsíthatja,
6. ha a támogatási döntés tartalmát érdemben befolyásoló valótlan, hamis vagy megtévesztő adatot szolgáltatott vagy ilyen nyilatkozatot tett,
7. ha jogerős végzéssel elrendelt kényszertörlési, felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy egyéb - a jogutód nélküli megszüntetésére irányuló, jogszabályban meghatározott - eljárás alatt áll,
8. aki nem felel meg a felhívásra vonatkozó állami támogatási szabályoknak.

¹ Magyarországi beruházások ösztönzéséhez kapcsolódóan közvetlenül nyújtott fejlesztési célú támogatás esetén a támogatást igénylő szervezet átlátható szervezetnek minősítéséről a Kormány egyedi határozatban dönt.

3. A támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja

A támogatási kérelem elkészítése

A támogatási kérelmet a www.palyazat.gov.hu oldalon található online pályázati kitöltő programmal kell elkészíteni. Ehhez be kell jelentkezni a Pályázati e-ügyintézés felületre (EPTK) a www.palyazat.gov.hu oldalon az „Egységes beléptető felület” gomb használatával, és a program utasításai segítségével kell elkészíteni a támogatási kérelmet.

A hiányos támogatási kérelmek elkerülése érdekében az adatlapok tartalmát és töltöttségét a kitöltő program ellenőrzi, és figyelmeztet az esetleg felmerült formai hibákra, illetve hiányosságokra. A támogatási kérelem véglegesítését és benyújtását a kitöltő program addig nem engedélyezi, amíg a támogatást igénylő a jelzett hibákat és hiányosságokat nem pótolja vagy javítja.

A támogatási kérelem véglegesítése

A kérelem kitöltését és lezárását követően a program előállít egy nyilatkozatot, ezzel lehet hitelesíteni a kérelemben megadott adatokat.

Az Európai Bizottság részéről kiemelkedő cél az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme és az uniós költségvetés megfelelő felhasználásának biztosítása, ennek érdekében az Európai Bizottság nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az uniós költségvetés végrehajtása során el kell kerülni az összeférhetlenséget vagy annak kockázatát. Erre tekintettel a Korm. rendeletben is megerősítést nyert, hogy az európai uniós források felhasználása során irányadó összeférhetlenségi szabályokat az Európai Unió költségvetési rendeletével, valamint az összeférhetlenség elkerüléséről és kezeléséről szóló bizottsági közleménnyel² összhangban kell alkalmazni, továbbá a jogszabály előírja összeférhetlenségi nyilatkozattételi kötelezettséget.

Mindezekre tekintettel a program által előállított nyilatkozat magában foglalja – többek között – az összeférhetlenséggel összefüggő nyilatkozatot is, azaz a támogatást igénylő nyilatkozik, hogy az összeférhetlenségre irányadó rendelkezéseket megismerte, vele szemben összeférhetlenségi ok nem áll fenn. A támogatás felhasználása során az összeférhetlenség megakadályozása érdekében a szükséges intézkedéseket megteszi, továbbá tartózkodik minden olyan tevékenységtől, amely összeférhetlenséghez vezet, és biztosítja, hogy az összeférhetlenségre vonatkozó kötelezettségeket az általa képviselt szervezetet képviselni jogosult más személy(ek) vagy a nevében a döntéshozatalra jogosult személy(ek) is betartsák. Kötelezettséget vállal arra, hogy ha összeférhetlenségi ok jut a tudomására, azt haladéktalanul a támogatónak bejelenti.

² Európai Bizottság – A Bizottság közleménye – Iránymutatás az összeférhetlenségek költségvetési rendelet szerinti elkerüléséről és kezeléséről (2021/C121/01)

A nyilatkozat hitelesítése

A digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény szerint az AVDH (Azonosításra Visszavezetett Dokumentumhitelesítés) szolgáltatás használata 2025. január 1. napján főszabály szerint megszűnik, azonban 2025. október 31-ig támogató szolgáltatással integráltan nyújtható, ezért megváltozik a támogatási kérelemhez csatolandó nyilatkozat hitelesítési eljárása.

2025. január 1-től a támogatási kérelemhez csatolandó nyilatkozatot a támogatást igénylő két módon hitelesítheti:

- minősített tanúsítványon alapuló, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással kell ellátnia, vagy
- ePapír szolgáltatással vagy AVDH-DHSZ használatával kell hitelesítenie.

Amennyiben nem rendelkezik minősített tanúsítványon alapuló, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással, akkor ePapír vagy AVDH-DHSZ szolgáltatást kell használnia. Az, hogy az ePapír vagy AVDH-DHSZ közül melyik szolgáltatást kell használni, attól függ, hogy Ön milyen szervezet nevében (pl. gazdasági társaság vagy központi/területi államigazgatási szerv, önkormányzat, vagy egyéb közfeladatot ellátó szervezet) nyújt be támogatási kérelmet.

Magyarországon bejegyzett cégek, gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók, jogi személyek nevében támogatási kérelmet benyújtó magánszemélynek a nyilatkozat hitelesítésére a <https://epapir.gov.hu/> oldalon elérhető ePapír szolgáltatást kell használnia. E-ügyintézés biztosító szervezetek (pl. államigazgatási szervek, vagy egyéb közfeladatot ellátó szervezetek) képviselőjében eljáró ügyintézőnek/képviselőnek pedig a saját iratkezelési rendszerében elérhető „ügyintézői” AVDH (AVDH-DHSZ) szolgáltatást kell használnia, amennyiben a szervezet rendelkezik ilyen szolgáltatással.

Az ePapír szolgáltatás ingyenesen elérhető, azonban használatához elektronikus azonosításra (pl. Ügyfélkapu+ regisztráció, vagy DÁP azonosító) van szükség. Az ePapír szolgáltatás az alábbi linken érhető el: <https://epapir.gov.hu/>.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a nyilatkozatot minden esetben a támogatást igénylő szervezet részéről olyan személynek kell hitelesítenie, aki képviseleti joggal rendelkezik, gazdálkodó szervek esetében tehát annak, aki a szervezet közhiteles nyilvántartásában képviseleti joggal rendelkezőként van feltüntetve. Együttes képviselet esetén a nyilatkozatot az együttes képviselőre jogosult személyeknek külön-külön kell hitelesítenie és beküldenie az ePapír szolgáltatással.

Kérjük, hogy feltétlenül tanulmányozza át a hitelesítés menetéről szóló útmutatónkat (*Útmutató a támogatást igénylőknek az ePapír szolgáltatás és az AVDH-DHSZ igénybevételéhez a támogatási kérelem benyújtása során*) a <https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz#kapcsolodo-dokumentumok> oldalon!

Nyilatkozat csatolása és a támogatási kérelem benyújtása

A minősített elektronikus aláírással ellátott, vagy ePapír vagy AVDH-DHSZ szolgáltatással hitelesített nyilatkozatot (többes képviselő esetén nyilatkozatokat) a véglegesített adattartalmú támogatási kérelemhez kell csatolni és azzal együtt, elektronikusan kell benyújtani a kitöltő program által küldött utasításoknak megfelelően.

A támogatási kérelem beérkezéséről a monitoring és információs rendszer értesítést küld a támogatást igénylőnek.

A támogatási kérelem kitöltését és benyújtását segíti a www.palyazat.gov.hu oldal Pályázati e-ügyintézés felület (EPTK) Súgó menüpontja. Javasoljuk, hogy a támogatási kérelem sikeres kitöltése és beküldése érdekében használja a Súgó menüpont alatt található segítő tartalmakat.

A támogatási kérelem jogosultsági ellenőrzése

Az irányító hatóság a felhívásban rendelkezik arról, hogy a támogatási kérelmek elbírálása folyamatosan vagy szakaszokban történik. Folyamatos elbírálás esetén a beérkezés sorrendjében, szakaszos elbírálás esetén az egy szakaszra beérkezett támogatási kérelmek vonatkozásában bocsátja a támogatási kérelmeket jogosultsági ellenőrzésre az irányító hatóság.

A támogatást igénylő Korm. rendelet 4. mellékletének 1. pontja szerint adatai az Európai Bizottság ún. Arachne kockázatértékelő eszköz részére továbbításra kerülnek. A támogatási kérelem jogosultsági ellenőrzéséről szóló döntést megelőzően, az irányító hatóság az Arachne rendszer által elvégzett kockázatértékelést felhasználhatja. Az adatok kezeléséről szóló, bővebb információt és adatkezelési tájékoztatót a www.palyazat.gov.hu linken találhat.

A felhívásban hiánypótlathatóként megjelölt jogosultsági szempontok esetében, ha a jogosultság megállapításához hiánypótlás szükséges, akkor erről az irányító hatóság a támogatást igénylőt értesíti és legalább 3, legfeljebb 15 naptári napos³ határidő kitűzésével felszólítja a támogatási kérelmének kijavítására. Hiánypótlási felhívásra egy alkalommal van lehetőség, a hiánypótlás során a támogatási kérelemben csak a hibák, hiányosságok javítására van lehetőség, a kérelem tartalmán nem lehet változtatni.

Ha a jogosultsági szempont(ok)nak való megfelelés a hiánypótlás benyújtását követően továbbra sem, illetve a hiánypótlási felhívásra adott válaszadási határidő elmulasztása okán nem állapítható meg, a támogatási kérelem elutasításra kerül, amiről az irányító hatóság a támogatást igénylőt a hiánypótlás ellenőrzését követően, illetve a válaszadási határidő eredménytelen lejárta követően értesíti.

³ A 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet alapján a határidő-számítás során ha a határidő kezdőnapja nem munkanap, a határidő a következő munkanapon kezdődik.

Ha a támogatási kérelem megfelel a jogosultsági szempont(ok)nak, az irányító hatóság megkezdi a támogatási kérelem tartalmi értékelését és erről értesíti a támogatást igénylőt.

Területi kiválasztási eljárásrendben (TKR) és a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz keretében meghirdetett felhívások esetében a támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzését a közreműködő szervezet végzi.

A támogatási kérelem tartalmi értékelése

A jogosultsági vizsgálaton megfelelt támogatási kérelmeket az irányító hatóság a felhívásban szereplő tartalmi értékelési szempontok szerint értékeli.

Az irányító hatóság folyamatos elbírálás esetén a jogosultsági szempontoknak való megfelelés szerinti sorrendben bocsátja tartalmi értékelésre a támogatási kérelmeket és a tartalmi értékelés lezárásának sorrendjében dönt.

Az irányító hatóság szakaszos elbírálás esetén legkésőbb a felhívásban rögzített szakasz zárását követően bocsátja tartalmi értékelésre a támogatási kérelmeket és az egy szakaszban beérkezett támogatási kérelmekről az értékelés során elért pontszám sorrendjében hoz támogatási döntést.

Ha a program Európai Bizottság általi elfogadása vagy a program monitoring bizottságának felállítása előtt meghirdetett felhívás kiválasztási kritériumait a monitoring bizottság megváltoztatja, a felhívásra benyújtott támogatási kérelmek tartalmi értékelését az irányító hatóságnak ismételten le kell folytatnia.

A támogatási kérelem tartalmi értékelése területi kiválasztási eljárásrendben (TKR)

Ha a területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívás fenntartható városfejlesztési eszköz megvalósítására irányul és arra nem kizárólag a területi szereplő integrált területi programjában kijelölt város, várostérség vagy többségi tulajdonukban álló gazdasági társaság nyújthat be támogatási kérelmet, a standard kiválasztási eljárásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a benyújtott támogatási kérelmeket az irányító hatóság felkérésére a területi szereplő integrált területi programjában kijelölt város, várostérség a felhívásban meghatározott területi értékelési szempontok alapján értékeli.

A tartalmi értékelés folyamata a támogatási kérelmek minőségének tartalmi értékelési szempontok alapján történő vizsgálatát és ez alapján történő minősítését foglalja magában. A tartalmilag értékelt támogatási kérelmeket az irányító hatóság döntésre terjeszti fel az irányító hatóság vezetőjének.

Amennyiben az értékelés során felmerül, hogy a támogatási kérelemben található információk nem egyértelműek, ellentmondásokat tartalmaznak, ezek tisztázására az irányító hatóság egyszeri alkalommal a támogatást igénylőtől tisztázó kérdés formájában információkat kérhet

legalább 3, de legfeljebb 15 napos határidő biztosításával. A tisztázó kérdés megválaszolása során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség. Az irányító hatóság a támogatási kérelmet a benyújtott tartalom alapján értékeli, ha a tisztázó kérdésre határidőben nem érkezik válasz.

Ha a támogatási kérelemben szereplő projekt összetett jellege indokolja, és erről a felhívás rendelkezik, a döntés-előkészítés érdekében az irányító hatóság szóbeli egyeztetési lehetőséget biztosíthat a támogatást igénylőnek. A szóbeli egyeztetés célja, hogy az értékelés során a felhívásban szereplő céloknak koncepcionálisan megfelelt támogatási kérelmek minél jobb szakmai és formai minőséget érjenek el a támogatói döntésig. A szóbeli egyeztetés során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség.

Döntés-előkészítő bizottság (DEB)

Területi kiválasztási eljárásrendben, standard eljárási szabályok szerint meghirdetett felhívás esetén, illetve azon a standard eljárásrendben meghirdetett felhívások esetén, ahol az európai uniós támogatásokért felelős miniszter ezt engedélyezte, a felhívás rendelkezik arról, hogy az irányító hatóság a támogatási kérelemről születő döntés megalapozására döntés-előkészítő bizottságot állít fel. A Döntés-előkészítő bizottság minden tartalmilag értékelt projektet megvizsgál, és elkészíti a döntési javaslatát, amit felterjeszt az irányító hatóság vezetőjének.

Döntés-előkészítő bizottság területi kiválasztási eljárásrendben (TKR)

Ha a felhívásra nem kizárólag a területi szereplő vagy az általa vezetett konzorcium nyújthat be támogatási kérelmet, az irányító hatóság a támogatási kérelemről születő döntés megalapozására Döntés-előkészítő bizottságot állít fel, amely minden tartalmilag értékelt projektet megvizsgál és elkészíti a döntési javaslatát, amit felterjeszt az irányító hatóság vezetőjének. A Döntés-előkészítő bizottság tagjai az irányító hatóság és a területi szereplő által delegált egy-egy fő, valamint

- az irányító hatóság felkérésére - a gazdaságfejlesztési zóna komplex fejlesztéséért felelős kormánybiztos által delegált tag, akinek a feladatkörébe tartozó zónát a támogatási döntés érintené,
- a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz 3. prioritása keretében meghirdetett, alap- és középfokú köznevelési intézményekhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések megvalósítására irányuló felhívás esetén az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz 2. prioritásának szakpolitikai felelőse.

Kormány előzetes állásfoglalása

Ha a projekt javasolt támogatási összege meghaladja az ötmilliárd forintot, az irányító hatóság a Kormány elé terjeszti a projektet előzetes állásfoglalás céljából. (Nincs szükség a Kormány előzetes állásfoglalására technikai segítségnyújtási projekt esetén, vagy ha a kiemelt projekt javasolt támogatási összege nem haladja meg az éves fejlesztési keretben szereplő összeget.)

Döntés a projektről

Döntéshozatal egyszerűsített és standard eljárásrendben

Az irányító hatóság vezetője az értékelő(k) által készített értékelő lap(ok) – döntés-előkészítő bizottság alkalmazása esetén a bizottság döntési javaslata, illetve 5 milliárd forintot meghaladó támogatási igényű kérelmek esetén a Kormány előzetes állásfoglalása – alapján az alábbi döntéseket hozhatja:

- a támogatási kérelmet támogatja,
- a támogatási kérelmet csökkentett elszámolható összköltséggel / támogatási összeggel / támogatási intenzitással támogatja,
- a támogatási kérelmet feltételesen támogatja,
- a támogatási kérelmet újraértékelteti,
- forráshiány esetén a támogatási kérelmet tartaléklistára helyezi,
- helyszíni szemlét rendel el a támogatási kérelemben rögzített adatok ellenőrzése érdekében,
- a támogatási kérelmet elutasítja.

Döntéshozatal kiemelt eljárásrendben

Kiemelt eljárásrendben az értékelt támogatási kérelemről az irányító hatóság vezetője a következőképpen dönthet:

- ha az értékelés megállapításai szerint a kiemelt projekt megvalósítása nem kezdhető meg, az irányító hatóság és a támogatást igénylő a projekt megvalósításának előkészítésére és a megvalósítására támogatási szerződést köt, és ha szükség van rá, az irányító hatóság projektfejlesztést kezdeményez;
- ha az értékelés alapján a projekt megvalósítása megkezdhető, az értékelő(k) által készített értékelő lap(ok) alapján dönt a támogatási kérelem támogatásáról vagy csökkentett összköltséggel, csökkentett mértékkel, illetve feltétellel történő támogatásáról. A támogató döntéssel rendelkező támogatást igénylővel az irányító hatóság támogatási szerződés köt.
- kizárólag előkészítésre köt az irányító hatóság szerződést a támogatást igénylővel. Ehhez szükséges a Kormány előzetes hozzájárulása is;
- ha az értékelés megállapításai szerint a projekt nem érte el a támogatáshoz szükséges minimum feltételeket, akkor az irányító hatóság vezetője a támogatási kérelem elutasításáról dönt. Ha az irányító hatóság a kiemelt projekt támogatási kérelmét elutasítja, a támogatást igénylőnek új támogatási kérelmet kell benyújtania.

Döntés a támogatási kérelmekről területi kiválasztási eljárásrendben (TKR)

1. Ha a területi kiválasztási rendszer eljárásrendben meghirdetett felhívásra kizárólag egy területi szereplő, az általa vezetett konzorcium vagy olyan közvetlenül vagy közvetve állami vagy önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság nyújthat be támogatási kérelmet, amelyben a területi szereplő többségi tulajdonnal rendelkezik, az értékelt támogatási kérelmekről az irányító hatóság vezetője a következőképpen dönthet:

a) Amennyiben az értékelés alapján a projekt megvalósítása nem kezdhető meg, a támogatást igénylővel az irányító hatóság a projekt megvalósításának előkészítésére és a megvalósításának támogatására támogatási szerződést köt és a támogatást igénylőt projektfejlesztésben való részvételre szólíthatja fel. A projektfejlesztés célja a felhívásban meghatározott mérföldköveknek megfelelő projektdokumentáció ütemezett kidolgozásának elősegítése.

b) Amennyiben az értékelés alapján a projekt megvalósítása megkezdhető, az értékelő(k) által készített értékelő lap(ok) alapján dönt a támogatási kérelem támogatásáról vagy csökkentett elszámolható összköltséggel, támogatási összeggel vagy támogatási intenzitással, illetve feltétellel történő támogatásáról, vagy a támogatási kérelem elutasításáról. A támogató döntéssel rendelkező támogatást igénylővel az irányító hatóság támogatási szerződés köt.

Ha az irányító hatóság a kiemelt projekt támogatási kérelmét elutasítja, a támogatást igénylőnek új támogatási kérelmet kell benyújtania.

2. Ha a felhívásra nem kizárólag a területi szereplő vagy az általa vezetett konzorcium nyújthat be támogatási kérelmet, az irányító hatóság vezetője az értékelő(k) által készített értékelő lap(ok) – Döntés-előkészítő bizottság alkalmazása esetén a DEB döntési javaslata – alapján a támogatási kérelem támogatásáról vagy csökkentett elszámolható összköltséggel, támogatási összeggel vagy támogatási intenzitással, illetve feltétellel történő támogatásáról, vagy a támogatási kérelem elutasításáról vagy újraértékeléséről, vagy tartaléklistára helyezéséről dönt. DEB felállítás esetén csak azon támogatási kérelmek nyomán hozható támogatást biztosító támogatási döntés, amelyekben megjelölt támogatandó tevékenységet a Döntés-előkészítő bizottság területi szereplő által delegált tagja is támogatásra javasolta.

Értesítés a döntésről

A döntésről az irányító hatóság a következőképpen értesíti a támogatást igénylőt:

- támogatás esetén a döntésről szóló részletes tájékoztatást és a támogatási szerződés tervezetét vagy támogatói okirat alkalmazása esetén az aláírt támogatói okiratot elektronikusan megküldi a támogatást igénylő részére,
- elutasítás esetén a döntésről elektronikus úton tájékoztatja a támogatást igénylőt, amely tartalmazza a támogatási kérelem elutasításának részletes indoklását, és a kifogás benyújtásának lehetőségéről és módjáról való tájékoztatást.

A döntésről történő tájékoztatást követően a támogatást igénylő jogosult a támogatási kérelemre vonatkozó értékelést megismerni.

Kiemelt eljárásrendben történő projektfejlesztés azon projektek esetében ahol a megvalósítás nem kezdhető meg

Ha az irányító hatóság támogató döntést hoz azzal a feltétellel, hogy a projekt megvalósítása nem kezdhető meg, a döntést követően a támogatást igénylő és az irányító hatóság a projekt előkészítésére és a megvalósításának támogatására köt támogatási szerződést.

A támogatási szerződés megkötésével egyidejűleg az irányító hatóság projektfejlesztést kezdeményezhet a támogatást igénylővel, melynek célja a felhívásban meghatározott feltételeknek megfelelő projektdokumentáció ütemezett kidolgozásának elősegítése.

A projektfejlesztés során a kedvezményezett főbb feladatai, jogai és kötelezettségei, valamint a folyamat ütemezése, a hozzá kapcsolódó főbb határidők és szankciók, a projekt-előkészítési költségek elszámolhatóságának és a támogatás folyósításának feltételei és a projektmegvalósítás finanszírozásának és a támogatás folyósításának feltételei a támogatási szerződésben kerülnek rögzítésre.

A projektfejlesztés során az irányító hatóság a projektdokumentáció elkészítésének szakmai támogatása keretében figyelemmel kíséri és elősegíti a fejlesztés elindításához szükséges engedélyezési, közbeszerzési, kiviteli tervezési eljárásokat, ellenőrzi a felhívásban meghatározott szakmai kritériumok teljesítését a projektek költséghatékonyságának, ár/érték arányának és fenntarthatóságának szem előtt tartásával.

A projektfejlesztés során a kedvezményezett köteles az irányító hatósággal együttműködni, egyeztetéseken személyesen vagy hivatalos képviselő útján részt venni, a rendelkezésére bocsátott dokumentumokat, segédleteket felhasználni, a mérföldkövekhez kapcsolódó, kért dokumentumokat elkészíteni, a meghatározott határidőket betartani.

Amennyiben a kedvezményezett a szerződésben meghatározott, a fejlesztés előkészítésével, a projektdokumentáció elkészítésével kapcsolatos határidőket elmulasztja a kedvezményezettnek felróható okból, az irányító hatóság a támogatási szerződéstől eláll.

A projektfejlesztés folyamatát - ideértve az elektronikus úton történt egyeztetéseket is – az irányító hatóság dokumentálja. A projektfejlesztés eredményeképpen elkészült projektdokumentációt az irányító hatóság a felhívásban előírt értékelési szempontok szerint megvizsgálja. Ha a kedvezményezett által kidolgozott projektdokumentáció megfelel a felhívásban meghatározott értékelési szempontoknak, az irányító hatóság a támogatási szerződést a megvalósítás érdekében módosítja.

Tartaléklista (egyszerűsített és standard eljárásrendben történő döntéshozatal esetén)

Ha az adott támogatási kérelem megfelelt a támogathatósághoz szükséges minimális követelményeknek, de forráshiány miatt nem támogatható, az irányító hatóság tartaléklistát képezhet. A tartaléklistára helyező döntésről az irányító hatóság elektronikusan értesíti a támogatást igénylőt. Ha az adott felhívás keretében további támogatás megítélésére nyílik lehetőség, támogatást elsődlegesen az e listán szereplő támogatási kérelmek kaphatnak. Ha a tartaléklistán szereplő kérelem támogatására lehetőség nyílik, az irányító hatóság a támogatást igénylőt elektronikusan értesíti.

Az irányító hatóság a tartaléklistát megszünteti, ha a felhívás vonatkozásában nincs lehetőség további támogatás megítélésére, vagy a tartaléklista elkészítésétől számított tizenkét hónap eltelt. A tartaléklista megszüntetéséről a tartaléklistán szereplő támogatást igénylőket az irányító hatóság haladéktalanul értesíti.

Helyszíni szemle

Az irányító hatóság a támogatási szerződés hatálybalépését megelőzően helyszíni szemlét rendelhet el a támogatási kérelemben rögzített adatok ellenőrzése érdekében. A helyszíni szemle időpontjáról és helyszínéről az irányító hatóság a támogatást igénylőt elektronikusan értesíti. A helyszíni szemlét az irányító hatóság által megbízólevéllel megbízott legalább két fő végzi. Ha a támogatást igénylő a helyszíni szemle lebonyolítását akadályozza, az irányító hatóság a támogatási kérelmet elutasíthatja. A helyszíni szemlét végző a helyszíni szemléről jegyzőkönyvet készít.

Ha a támogatást igénylő több felhívásra is nyújtott be támogatási kérelmet, az irányító hatóság az egyik felhívás keretében lefolytatott helyszíni szemle eredményét a másik felhívás keretében is felhasználhatja.

Támogatási kérelem visszavonása

A támogatást igénylő a támogatási kérelmét a támogatási döntés meghozataláig elektronikusan, az elektronikus alkalmazások használatának szabályai szerint visszavonhatja. A támogatási kérelem visszavonását az irányító hatóság tudomásul veszi, és erről elektronikusan értesíti a támogatást igénylőt. A visszavonás tudomásulvételével szemben a támogatást igénylő nem élhet kifogással.

4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről

A támogatást igénylő a támogatási kérelem benyújtásának időpontjától nyújthat be kifogást az intézményrendszer valamely folyamatot (vagy részfolyamatot) lezáró döntése ellen. A kifogás akkor nyújtható be, ha a kiválasztási eljárás, a támogatói döntés meghozatala, a támogatói okirat kiadása vagy a támogatási szerződés megkötése jogszabálysértő vagy a felhívás rendelkezéseibe ütközik.

Kifogás benyújtására a támogatói okirat kibocsátását vagy a támogatási szerződés megkötését követően is lehetősége van a kedvezményezettnek, ha a támogatás folyósítása, visszakövetelése jogszabálysértő vagy a felhívás vagy támogatási szerződés rendelkezéseibe ütközik.

A kifogást a kifogásolt döntés kézhezvételétől számított 10 napon belül, egy alkalommal, az indokok megjelölésével lehet benyújtani. A kifogást a www.palyazat.gov.hu oldal EPTK felületén, a Kifogáskezelés modulban található adatlap kitöltésével kell elkészíteni, és a kifogásolt döntést meghozó szervnek címezve, elektronikusan kell benyújtani.⁴ Az EPTK felületen található „e-posta” funkción keresztül kifogás kizárólag abban az esetben terjeszthető elő szabályszerűen, ha a Kifogáskezelés modul nem teszi lehetővé a kifogás benyújtását.

A kifogásban meg kell jelölni azon indokokat – a megsértett jogszabályban vagy a felhívásban, támogatási szerződésben foglalt rendelkezést – melyekre tekintettel a döntés felülvizsgálatát kéri. A megsértett rendelkezésre történő hivatkozás hiányában a kifogás érdemi vizsgálat nélkül elutasításra kerül. A kifogás érdemi vizsgálat nélkül elutasításra kerül továbbá akkor is, ha

- azt határidőn túl nyújtották be,
- nem az arra jogosult nyújtotta be,
- azt egy korábbi kifogással azonos tartalommal nyújtották be,
- a kifogást elbíráló döntés ellen nyújtották be,
- a jogszabályi rendelkezések alapján nem lehetne benyújtani,
- nem az elektronikus kapcsolattartás szabályai szerint nyújtották be,
- a döntés olyan elemére irányul, amely által előidézett jogsértés a sérelmezett eljárás megismétlésével nem orvosolható,
- a miniszter indokolt döntés alapján megismételt folyamatban vagy részfolyamatban született döntés ellen nyújtották be, és a kifogásban új, a korábbi eljárás során nem vizsgált tényekre, adatokra, körülményekre nem történik hivatkozás.

A kifogás elbírálása során kizárólag a kifogásban vitatottak kivizsgálására kerül sor.

A kifogás a beérkezéstől számított 30 napon belül kerül elbírálásra. Az elbírálás határideje egy alkalommal, legfeljebb 30 nappal meghosszabbítható. Erről a határidő lejárta előtt elektronikus úton, a monitoring és információs rendszeren keresztül kap tájékoztatást a kifogás benyújtója.

A kifogás elbírálásáig a kifogásban foglaltakkal összefüggő eljárási határidők nyugszanak. A kifogást elbíráló döntés ellen további kifogást nem lehet benyújtani. A kifogást elbíráló döntés tartalmáról addig nem adható tájékoztatás, amíg a döntést a kifogás benyújtójának az intézményrendszer nem küldte el.

⁴ Amennyiben az elektronikus alkalmazás jogi és infrastrukturális feltételei nem biztosítottak, a kifogás benyújtása [a www.palyazat.gov.hu](http://www.palyazat.gov.hu) oldalon megtalálható sablondokumentum kitöltésével és postai benyújtásával teljesíthető.

5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról vagy a támogatási szerződés megkötéséről

A támogatásban részesített támogatást igénylővel (továbbiakban: kedvezményezett) az irányító hatóság támogatási szerződést köt vagy részére támogatói okiratot bocsát ki.

Támogatói okirat

A támogatói okiratot a támogató minősített elektronikus aláírással ellátva, a támogatás megítéléséről szóló tájékoztatással egyidejűleg bocsátja ki.

Ha a támogatói okiratban meghatározott valamely feltétel eltér a benyújtott támogatási kérelem feltételeitől, úgy a támogatási jogviszony létrejöttéhez a támogatói okirat kedvezményezett általi elfogadása is szükséges.

A kedvezményezett általi elfogadásnak kell tekinteni, ha a támogatói okirat átvételét követően a kedvezményezett a kifogás benyújtására nyitva álló határidőben kifogást nem nyújt be.

Támogatási szerződés

Támogatási szerződés akkor köthető, ha a kedvezményezett minden, a támogatási szerződés megkötéséhez szükséges feltételt teljesített; és az irányító hatóság által meghatározott, a támogatási szerződés megkötéséhez szükséges dokumentumokat, igazolásokat a megadott határidőn belül hiánytalanul és hibátlanul megküldte.

A felhívásban meghatározott feltételek hiányában is megköthető a támogatási szerződés azzal, hogy a támogatási szerződés a feltételek maradéktalan teljesítése esetén lép hatályba. Ez esetben a feltételek teljesítésére a támogatási szerződésben megfelelő határidőt kell tűzni. Ha a kedvezményezett a feltételeket a kitűzött határidőben nem teljesíti, a támogatási szerződés nem lép hatályba.

A támogatási döntést az irányító hatóság visszavonja és a támogatási szerződés megkötésére nem kerül sor, ha a feltételek teljesítésére nyitva álló határidő a kedvezményezettnek felrható okból eredménytelenül telik el vagy a kedvezményezett a támogatási szerződés megkötésétől visszalép.

A szerződéskötési folyamat főbb lépései

- Az irányító hatóság megküldi a támogatás megítéléséről hozott döntéssel egyidejűleg a támogatási szerződés megkötéséhez benyújtandó dokumentumok és a szerződés megkötéséhez szükséges feltételek listáját.
- A kedvezményezett az irányító hatóság által előírt dokumentumokat a megjelölt határidőben megküldi.
- Ha a kedvezményezett által megküldött dokumentumok hiányosak vagy hibásak, az irányító hatóság a beérkezéstől számított 10 naptári napon belül, egy alkalommal, legalább 3, legfeljebb 15 naptári napos határidő kitűzésével, az összes hiány, illetve hiba egyidejű megjelölésével hiánypótlásra hívja fel a kedvezményezettet.

- Ha a szerződéskötéshez szükséges valamely információ nem egyértelmű vagy ellentmondást tartalmaz, egy alkalommal az irányító hatóság tisztázó kérdést intézhet a kedvezményezetthez legalább 3, legfeljebb 15 naptári napos határidő kitűzésével.
- Az irányító hatóság a támogatási szerződés megkötéséhez szükséges dokumentumok hiánytalan kézhezvételét követően a támogatási szerződést a kedvezményezettnek aláírásra megküldi.
- A kedvezményezett az általa minősített elektronikus aláírással vagy papír alapon aláírt támogatási szerződést az irányító hatóság részére visszaküldi, amely az irányító hatóság aláírása után hatályba lép, amennyiben nem került sor a támogatási szerződésben halasztó hatályú feltétel kitűzésére.

Támogatás csak hatályos támogatási szerződés vagy támogatói okirat alapján folyósítható.

A támogatási szerződés vagy támogatói okirat módosításának szabályait az Általános Szerződési Feltételek 4. fejezete tartalmazza.

Felhívjuk a támogatást igénylők és kedvezményezettek figyelmét, hogy Magyarország csatlakozott az adatbányászatra és adatgazdagításra szolgáló Arachne rendszerhez, az Európai Unió csalás megelőzési elvárásainak való megfelelés céljából. A rendszert az Európai Bizottság fejlesztette ki, az adatkezelésben az Európai Unió önálló adatkezelőként jelenik meg, a rendszer használata nem opcionális.

Az irányító hatóság a kedvezményezett és támogatott projekt Korm. rendelet 4. számú melléklete szerinti adatait megküldi az Arachne rendszerbe. A rendszer csalás megelőzés célú kockázatértékelést végez, mely eredményeként kockázatossági szempontjából besorolja a projektet. A kockázatértékelési folyamatról az alábbi honlapon tájékozódhat: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&intPageld=3587&langId=hu>

A küldött adatok tekintetében bővebb információt az Adatkezelési tájékoztatóban találhat. Az adatok kezeléséről szóló adatkezelési tájékoztató a www.palyazat.gov.hu linken érhető el.

6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató

A biztosítéknyújtásra kötelezettek köre

A kapott támogatás ellenében biztosíték nyújtási kötelezettség áll fenn a támogatás visszavonása, a támogatási szerződéstől történő elállás, illetve szabálytalanság esetén visszafizetendő támogatás visszafizetésének biztosítékaként.

Feltételelesen vissza nem térítendő támogatás esetén nincs biztosítéknyújtási kötelezettség.

Nem köteles biztosítékot nyújtani

- a) a költségvetési szerv,
- b) az egyházi jogi személy,
- c) a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, az önkormányzati társulás, ha
 - ca) a támogatás teljes egészében önként vállalt helyi közügy megoldását vagy önkormányzati kötelező feladat ellátását szolgálja, vagy
 - cb) a fejlesztés tárgya vagy a fejlesztés eredményeként létrejövő vagyontárgy önkormányzati törzsvagyon vagy azzá válik,
- d) a vízgazdálkodási társulat, ha a támogatást teljes egészében az általa üzemeltetett önkormányzati vagy állami tulajdonú vizek és vízi létesítmények fejlesztésére használja fel,
- e) a Ptk. 8:2. §-a szerinti többségi állami befolyás alatt álló gazdasági társaság, ha a támogatásból létrejövő vagyon ingyenesen
 - ea) az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat vagy önkormányzati társulás, vagy
 - eb) a projekt fenntartására vonatkozó időszaknak megfelelő tartamú elidegenítési és terhelési tilalom kikötése mellett vasúti pályahálózat működtetője vagy közszolgáltatást ellátó gazdasági társaság kizárólagos tulajdonába kerül,
- f) a Ptk. 8:2. §-a szerinti többségi önkormányzati befolyás alatt álló gazdasági társaság, ha a támogatást tömegközlekedési tárgyú projekt megvalósításához kapja és a támogatásból létrejövő vagyon ingyenesen az önkormányzat vagy a többségi önkormányzati befolyás alatt álló gazdasági társaság kizárólagos tulajdonába kerül,
- g) a kedvezményezett, ha a támogatás nem haladja meg a húszmillió forintot,
- h) az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat vagy önkormányzati társulás többségi befolyása alatt álló, az e) és f) pont alapján a biztosítéknyújtási kötelezettség alól nem mentes gazdasági társaság, ha a támogatást
 - ha) az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzati társulás vagy – központi költségvetési szerv kivételével – költségvetési szerv vagyonának fejlesztésére fordítja, vagy
 - hb) a ha) alpontban meghatározott szervezetek valamelyikének többségi befolyása alatt álló jogi személy olyan vagyonának fejlesztésére fordítja, amely közfeladat ellátását szolgálja, vagy közfeladat ellátását mozdítja elő és a biztosítéknyújtási kötelezettség alól kormányhatározat mentesíti,
- i) a szociális szövetkezet,
- j) a műszaki, szakmai érdekképviseletet ellátó köztestület,
- k) a megvalósítási időszakra az a kedvezményezett, aki a támogatás kifizetését a projekt megvalósítását követően, egy összegben kéri,
- l) a társasház és a lakásszövetkezet a szociális célú városrehabilitációra vonatkozó felhívás keretében,

- m) Belügyi Alapok kivételével kérelemre az a kedvezményezett, amely rendelkezik legalább egy lezárt, teljes üzleti évvel és szerepel a köztartozásmentes adózói adatbázisban vagy a köztartozás-mentességét hét napnál nem régebbi nemleges adóigazolással igazolja,
- n) a térségi fejlesztési tanács,
- o) az állam által alapított vagyongazdálkodó alapítvány és az ilyen alapítvány által fenntartott jogi személy,
- p) a kedvezményezett, ha a támogatás feltételesen vissza nem térítendő.

A Belügyi Alapok kivételével a felhívás eltérő rendelkezése hiányában nem köteles biztosítékot nyújtani a kedvezményezett, ha a támogatás

- a) nem beruházási célú, vagy
- b) kutatás-fejlesztésre vagy innovációra irányul.

A nyújtható biztosítékok köre

A támogatás visszafizetésének biztosítéka lehet:

- a) hitelintézet által kibocsátott garanciavállaló nyilatkozat,
- b) ingatlan jelzálogjog,
- c) a támogatást igénylő gazdasági társaság vagy nonprofit szervezet cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselőjének, legalább 50%-os közvetlen tulajdonrészrel rendelkező tulajdonosának, vagy együttesen legalább 50%-os közvetlen tulajdonrészrel rendelkező természetes személy tulajdonosainak kezességvállalása,
- d) garanciaszervezet által vállalt kezesség,
- e) biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvény,
- f) az Áht. 92. § (1) bekezdése szerinti állami kezesség,
- g) hitelintézet által kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvény,
- h) Belügyi Alapok esetében - ha a felhívás úgy rendelkezik -, azonnali beszédési megbízásra való felhatalmazás.

A biztosíték rendelkezésre állásának szabályai

A biztosítékot az első kifizetési igényléssel (ideértve az előleget is) egyidejűleg kell nyújtani. Támogatási összeg kifizetése – az előleget is ideértve – **csak akkor engedélyezhető**, ha a szükséges biztosíték rendelkezésre áll.

A biztosítéki értéknek fedeznie kell legalább a kifizetési kérelemben igényelt, továbbá a már kifizetett támogatás együttes összegét, tehát első alkalommal nem kötelező a teljes támogatási összegre biztosítékot nyújtani. A kedvezményezett a kifizetési kérelemben igényelt támogatási összegnek megfelelően megemelt biztosíték meglétét legkésőbb a kifizetési kérelem benyújtásával egyidejűleg köteles igazolni. A biztosítéknak rendelkezésre kell állnia a fenntartási kötelezettség megszűnéséig, kivéve, ha a kedvezményezett a fenntartási időszakban mentesül a biztosíték nyújtásának kötelezettsége alól.

A biztosítékként felajánlott ingatlant a kedvezményezett csak az irányító hatóság előzetes engedélyével idegenítheti el vagy terhelheti meg.

A kedvezményezett számára a biztosítékcserét az irányító hatóság lehetővé teszi, ha az új biztosíték végrehajthatósága, illetve az általa fedezett érték megfelel a biztosítékokra vonatkozó feltételeknek.

Biztosítékokkal kapcsolatos egyéb rendelkezések

A biztosítéknyújtási időszaknál rövidebb lejáratú biztosíték esetén, a lejárat napját megelőző 45 naptári nappal korábban a kedvezményezettnek a biztosítékot meg kell hosszabbítania vagy cserét kell biztosítania. Ennek elmulasztása esetén a kifizetéseket el kell utasítani.

Ha a biztosíték mérsékelhető vagy megszüntethető, az irányító hatóság haladéktalanul gondoskodik az erre vonatkozó nyilatkozat kiadásáról.

A fentiekben nem részletezett kérdésekben a Korm. rendelet előírásai alkalmazandók.

7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek

Nem támogatható olyan projekt, amely a beruházást, illetve a fejlesztést olyan ingatlanon (saját, lízingelt, bérelt vagy idegen tulajdon használatára vonatkozó egyéb jogalappal rendelkező) kívánja megvalósítani, amely a támogatási kérelem benyújtásának időpontjától nem per - és igénymentes, kivéve, ha a támogatást igénylő az igény jogosultja.

Amennyiben a beruházást, illetve fejlesztést osztatlan közös tulajdonban álló ingatlanon kívánják megvalósítani, a támogatási kérelem jogosultságának feltétele a tulajdonostársak között közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt használati megállapodás, és az ahhoz tartozó használati megosztásra vonatkozó vázrajz támogatási kérelemmel történő benyújtása. A per- és igénymentesség követelményének az osztatlan közös tulajdon azon tulajdoni hányada vonatkozásában kell teljesülnie, amelyen a beruházás (fejlesztés) megvalósul.

A felhívás eltérő rendelkezése hiányában a fejlesztéssel érintett ingatlan vonatkozásában elegendő szemle típusú, E-hiteles (TAKARNET rendszerből lekért) tulajdoni lap másolat is.

1. Amennyiben az ingatlan a támogatást igénylő kizárólagos tulajdonában van, a támogatást igénylőnek azt szemle típusú tulajdoni lap másolat benyújtásával szükséges igazolnia.
2. Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a támogatást igénylő tulajdonában vagy nem a támogatást igénylő kizárólagos tulajdona, és az ingatlan a támogatást igénylő kizárólagos tulajdonába kerül:

A tulajdonos váltást a támogatást igénylőnek/kedvezményezettnek a vonatkozó szemle típusú tulajdoni lap másolat bemutatásával szükséges igazolnia, melyen a támogatást igénylő/kedvezményezett/Magyar Állam tulajdonosként kerül feltüntetésre.

Kisajátítás esetén a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról, záradékolásáról, valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbözlet megfizetésének egyes kérdéseiről szóló 178/2008. (VII.3.) Korm. rendelet szerinti kisajátítási terv alapján az érintett ingatlanok tulajdoni lapjait a kedvezményezett a projekt záró kifizetési kérelmével egyidejűleg köteles benyújtani.

3. Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a támogatást igénylő tulajdonában vagy nem a támogatást igénylő kizárólagos tulajdona, és az ingatlan vagy ingatlanhányad nem kerül a támogatást igénylő tulajdonába:
 - Közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt tulajdonosi nyilatkozat szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelemben szereplő projekt megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll;
 - Érintett ingatlanok szemle típusú tulajdoni lap másolatai szükségesek;
 - A támogatást igénylőnek/kedvezményezettnek legalább a fenntartási időszak végéig szóló bérleti, vagyonkezelési, vagy egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződéssel kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia.

A szerződés:

- legalább a fenntartási időszak végéig szól,
- tartalmazza fenntartási időszakra, a támogatási kérelem fejlesztés megvalósítására vonatkozó biztosítékokat, illetve a szerződésszegés esetére vonatkozó felelősséget,
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, melynek alapján a felek bármelyike azt rendes felmondással megszüntetheti, vagy attól egyoldalúan elállhat. A szerződésben foglalt jogok és kötelezettségek harmadik személy részére történő átruházása kizárólag az irányító hatóság előzetes írásbeli beleegyezésével gyakorolható,
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, ami a bérlő, használó számára az elvitel jogát korlátozná,
- tartalmaznia kell olyan rendelkezést, amely biztosítja, hogy az ingatlan tulajdonosa a fejlesztés révén ne részesülhessen – az állami támogatási szabályok szerint – jogtalan előnyben (pl.: a jogviszony megszűnésének szabályozása körében ki kell térni különösen a fejlesztés esetleges maradványértékének elszámolására, oly módon, hogy az ingatlan tulajdonosa a maradványérték megtérítésére köteles, amennyiben az nem került egyéb módon ellentételezésre).

Speciális esetek:

Szolgalmi jog: Amennyiben a projekt megvalósításához és fenntartásához megfelelő, úgy az adott ingatlanra vonatkozó, a projekt megvalósítását lehetővé tevő szolgalmi joggal is biztosítható az ingatlanra vonatkozó jogosultság. Amennyiben a támogatást igénylő, illetve állami vagyonkezelő esetében a Magyar Állam a támogatási szerződés megkötéséig rendelkezik a tulajdoni lapon bejegyzett szolgalmi joggal, akkor a tulajdonosi nyilatkozat, valamint használati jogcímet biztosító szerződés benyújtása nem szükséges, elegendő a szemle típusú tulajdoni lap. Amennyiben az ingatlan-nyilvántartásban még nem került feltüntetésre, a szolgalmi jog alapítását igazoló határozatot, megállapodást is csatolni kell.

Közös tulajdon: Amennyiben nem áll rendelkezésre megosztási vázrajz és közös tulajdon használatára vonatkozó, közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban rögzített megállapodás, vagy ezt meghatározó jogerős bírósági ítélet, a támogatási kérelem benyújtásáig valamennyi tulajdonostárs nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll.

Amennyiben az ingatlanra vonatkozóan rendelkezésre áll megosztási vázrajz és/vagy használati megállapodás, és:

- a fejlesztés kizárólag a támogatást igénylő által használt ingatlanrészt érinti, tulajdonosi hozzájárulás csatolása nem szükséges, kizárólag a megosztási vázrajz és/vagy használati megállapodás benyújtása szükséges;

- a fejlesztés nem kizárólag a támogatást igénylő által használt ingatlanrészt érinti, a támogatási szerződés megkötéséig valamennyi tulajdonostárs közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozata is szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll.

4. **Amennyiben a beruházással érintett ingatlan állami tulajdonban van, a kincstári vagyon részét képezi, vagy önkormányzati tulajdonban van, úgy az alábbi dokumentumokat szükséges benyújtani a főszabálytól eltérően legkésőbb az első kifizetési kérelem (beleértve az előlegigénylést is) benyújtásáig:**

I. Amennyiben **a támogatást igénylő** vagyonkezelési, haszonbérleti szerződés vagy törvényben történő kijelölés alapján **közvetlen jogviszonyban áll a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-vel** (a továbbiakban: MNV Zrt.) **vagy a Nemzeti Földügyi Központtal:**

- Központi költségvetési szerv által, kizárólag saját vagyonkezelésében lévő, MNV Zrt. illetékességébe tartozó állami ingatlan(ko)n megvalósított fejlesztés esetén:
 - o szemle típusú tulajdoni lap szükséges;
- Egyéb – központi költségvetési szerv által nem kizárólag saját vagyonkezelésében lévő vagy központi költségvetési szervtől eltérő személy által állami ingatlanokon megvalósított – fejlesztések esetén, vagy a Nemzeti Földügyi Központ illetékességébe tartozó ingatlanon megvalósított fejlesztés esetén
 - o az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földügyi Központ nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási kérelem céljának megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
 - o szemle típusú tulajdoni lap szükséges.

II. Amennyiben a támogatást igénylő **az MNV Zrt-től vagy a Nemzeti Földügyi Központtól eltérő szervezettel áll** az állami ingatlan tekintetében bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító **közvetlen jogviszonyban:**

- Központi költségvetési szerv vagyonkezelésében lévő ingatlanon a támogatást igénylő harmadik személy által megvalósítani tervezett fejlesztés, amennyiben a központi költségvetési szerv meghatalmazást kapott az MNV Zrt.-től a tulajdonosi hozzájárulás kiadásához szükséges:
 - a központi költségvetési szerv MNV Zrt.-től kapott felhatalmazásának másolata, amennyiben az nem található meg az MNV Zrt. honlapján;
 - a központi költségvetési szerv által kiadott vagyonkezelői és tulajdonosi hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási kérelem céljának megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
 - szemle típusú tulajdoni lap;

- bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződés.
- Egyéb – MNV Zrt. által kiadott felhatalmazással nem rendelkező, vagy a Nemzeti Földügyi Központ illetékességébe tartozó, központi költségvetési szerv vagyongazdálkodásában lévő ingatlanon, vagy bármely egyéb, harmadik személy által megvalósított – fejlesztés esetén szükséges:
 - az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földügyi Központ nyilatkozata arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási kérelem céljának megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
 - a támogatást igénylővel az állami ingatlan tekintetében bérleti vagy egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító közvetlen jogviszonyban lévő szervezet/személy által kiadott hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási kérelem céljának megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi.
 - szemle típusú tulajdoni lap.

III. Amennyiben a beruházással érintett ingatlan önkormányzati tulajdonban van szükséges:

- érintett ingatlanok szemle típusú tulajdoni lap másolatai;
- amennyiben releváns:
 - Tulajdonosi nyilatkozat szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll;
 - A támogatást igénylőnek/kedvezményezettnek legalább a fenntartási időszak végéig szóló bérleti, vagyongazdálkodási, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződéssel kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia.

Felhívjuk a figyelmet továbbá, hogy amennyiben a felhívás kizárta a lakóingatlanok fejlesztését, azonban a fejlesztéssel érintett ingatlan a beruházás megkezdését megelőzően lakáscélú ingatlannak minősül, úgy **legkésőbb záró kifizetési kérelem benyújtásakor a kedvezményezett köteles az épület fő rendeltetés szerinti jellegének megváltozásáról szóló módosított tulajdoni lapot benyújtani.**

Igénymentesség fogalma

Senkinek nincs az ingatlanra vonatkozó, akár a jelenben, akár a jövőben esedékes olyan, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény szerinti bejegyzett joga, feljegyzett ténye, amely az ingatlan tulajdonosát vagy tulajdonjogának megszerzőjét az ingatlanhoz fűződő tulajdonosi jogainak gyakorlásában olyan módon és/vagy mértékben akadályozná vagy

korlátozná, hogy az a támogatási kérelembe foglalt célok és a Támogatási Szerződésbe foglalt kötelezettségek teljesítését jelentős mértékben korlátozza, illetve akadályozza.

Különösen, de nem kizárólagos jelleggel az alábbi - a tulajdoni lapon bejegyzett - jogok illetve tények minősülnek igénynek, ezek fennállása esetén az ingatlan nem minősül igénymentesnek:

- visszavásárlási és vételi jog kivéve,
 - ha a vételi jog az ingatlant terhelő jelzálogjoghoz kapcsolódik;
 - ha a támogatást igénylő olyan visszavásárlási joggal terhelt ingatlanon kívánja megvalósítani a projektet, amelynek tulajdonjogát települési önkormányzat beépítési, fejlesztési kötelezettséggel ruházta át a támogatást igénylő részére és ennek biztosítására kötötte ki visszavásárlási jogát;
- végrehajtási jog;
- a tulajdonossal szemben megindított felszámolási eljárás, végelszámolás;
- bírósági ítéleten alapuló tulajdoni korlátozás;
- bírósági vagy hatósági határozaton alapuló telekalakítási és építési tilalom elrendelésének ténye, valamint egyéb építésügyi korlátozás, kivéve, ha a fejlesztéssel létrehozandó épületre az építésügyi korlátozás nem vonatkozik;
- kisajátítási és telekalakítási eljárás megindításának a ténye, kivéve, ha a fejlesztéssel kapcsolatos telekterület bővítését célozza;
- árverés, nyilvános pályázat kitűzésének ténye;
- zárlat, zár alá vétel, zár alá vételt megelőző biztosítási intézkedés;
- tulajdonjog fenntartással történő eladás;
- az ingatlan-nyilvántartási eljárás felfüggesztésének ténye;

Amennyiben a tulajdoni lap fent fel nem sorolt bejegyzést, tényt tartalmaz, abban az esetben az irányító hatóság az értékelés során vagy a támogatási szerződés megkötésének feltételeként igazolásokat, okiratokat kérhet be az igénymentességnek való megfelelés vizsgálata érdekében.

Nem minősülnek igénynek a tulajdoni lapon bejegyzett terhek, így különösen

- a jelzálogjog,
- az elidegenítési és terhelési tilalom,
- a szolgalmak.

8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról, és előrehaladásának követéséről

8.1. Mérföldkövek

A projekt ütemezett megvalósítása érdekében a felhívás rendelkezése alapján, a támogatást igénylőnek mérföldköv(ek)et kell meghatároznia a projekt céljának elérése érdekében. A mérföldkő a projekt megvalósítása szempontjából jelentős időpont, amelyhez a projekt megvalósítása révén elért szakmai vagy műszaki eredmény kapcsolódik, vagy az elérendő eredmény egy jól körülhatárolható fejlesztési szakasza lezárul.

A Korm. rendelet eljárásrendhez és a támogatandó projekt összetettségéhez, hosszához köti az irányító hatóság által a felhívásban előírható mérföldkövek számát:

A támogatást igénylőnek a projektjében:

- egyszerűsített kiválasztási eljárásrend esetén egy mérföldkövet kell tervezni,
- standard kiválasztási eljárásrend esetén
 - o egy mérföldkövet kell tervezni, ha a projekt megvalósítása nem haladja meg az egy évet és a támogatható tevékenységek száma nem haladja meg a kettőt,
 - o a felhívásban előírt számú (legalább egy, legfeljebb hat) mérföldkövet kell tervezni, ha a projekt megvalósítása meghaladja az egy évet vagy a támogatható tevékenységek száma meghaladja a kettőt,
- kiemelt kiválasztási eljárásrend esetén a felhívásban előírt számú (legalább két, legfeljebb hat) mérföldkövet kell tervezni,
- a fenti szabályoktól eltérően, ha a projekt megvalósításának időtartama eléri az öt évet, vagy a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz keretében megvalósuló projektek esetében a három évet, (támogatható tevékenységek számától függetlenül) évente – a felhívás rendelkezései alapján – egy vagy két mérföldkő tervezhető,
- költségfüggetlen finanszírozást alkalmazó felhívásokra nem vonatkoznak a mérföldkövek tervezhető számára irányuló rendelkezések.

Egy mérföldkő esetén, illetve több mérföldkő esetén az utolsó mérföldkövet a projekt fizikai befejezésének várható időpontjára kell tervezni.

A felhívás a mérföldkövek száma mellett az egyes mérföldkövek tartalmára vonatkozóan is tartalmazhat konkrét elvárást, ugyanakkor a támogatást igénylő által a projekt költségvetésében tervezett elszámolható költségek, tevékenységek áthúzódhatnak a mérföldköveken.

A kedvezményezett a támogatási szerződésben foglalt ütemezés szerinti mérföldkövek elérését követő beszámolót 15 napon belül, záró beszámolót az utolsó mérföldkő esetén annak elérését követő 60 napon belül köteles benyújtani a projekt műszaki-szakmai előrehaladásának bemutatásával a projekt eredményességéről, hatékonyságáról. A mérföldkövben vállalt eredmények alátámasztó dokumentumait a beszámolóhoz kell csatolni.

Az irányító hatóság a támogatási szerződés szerinti mérföldkövek között is kérhet beszámolót a kedvezményezettől.

A beszámolóról szóló döntés határidejét felfüggeszti a hiánypótlási felhívás, tisztázó kérdés megküldése, valamint a támogatási szerződés módosítása, ha a módosítás a beszámolót érintő adatokra vonatkozik. Az irányító hatóság a felfüggesztést feloldja, ha az arra okot adó körülmény megszűnik.

8.2. Indikátorok

Az indikátor olyan eredményt vagy teljesülést mérő mutató, amelyet a közösségi jogszabály vagy az adott operatív program nevesít.

Minden felhívás tartalmaz legalább egy, a programba foglalt indikátort, illetve az adott felhívás esetében releváns, közösségi jog alapján meghatározott közös indikátor(oka)t is. Az indikátor megnevezése mellett a felhívás tartalmazza a definícióját, számítási módját, azt, hogy egy indikátor a projekt műszaki, szakmai tartalmának részét képezi-e továbbá azon alátámasztó dokumentumok felsorolását, amelyekkel a későbbiekben a kedvezményezettnek igazolnia kell az indikátorok teljesítését az irányító hatóság felé.

A Korm. rendelet 160. §-a alapján a kedvezményezett kizárólag a támogatás arányos csökkentése mellett jogosult csökkenteni az indikátor támogatási szerződésben vállalt célértékét.

A vállalt indikátor célérték csökkentésének vagy nem teljesítésének szankcionálása:

A támogatási szerződésben vagy támogatói okiratban a kedvezményezett által vállalt indikátor célértékek csökkentése vagy alulteljesítése arányos pénzügyi visszafizetést von maga után.

Célérték csökkentése:

- Ha az indikátor nem képezi a projekt műszaki, szakmai tartalmát, akkor az indikátor célértékének csökkenésével arányosan csökken az elszámolható összköltség és a támogatás összege is.
- Ha az indikátor a projekt műszaki, szakmai tartalmának részét is képezi és a projekt műszaki, szakmai tartalmának az indikátorok korábban vállalt célértékének csökkentését is magába foglaló módosítására kerül sor, akkor a műszaki, szakmai tartalom csökkenésére vonatkozó szabályok alapján - az indikátor célértékének változásától függetlenül - az irányító hatóság a műszaki, szakmai tartalom csökkenésével arányosan csökkenti az elszámolható összköltséget és a támogatás összegét.

Célérték nem teljesítése:

- Az irányító hatóság a támogatás összegét csökkenti, ha a támogatási szerződésben meghatározott indikátor teljesítése a célérték elérésének vállalt időpontjában nem éri el a célérték 75%-át. A támogatás csökkentésének aránya megegyezik az indikátor célérték 75%-a és az indikátor teljesítésének százalékos mértéke közötti különbséggel. Ha az indikátor egy felhívásban megjelenített tevékenységhez köthető, az arányosítást e tevékenységre jutó támogatás arányában végzi el az irányító hatóság. Ha a projekt célja több indikátor teljesítése és több indikátor nem érte el a támogatási szerződésben meghatározott célérték 75%-át, az arányosítást a legalacsonyabb arányban teljesült indikátor alapján végzi el az irányító hatóság.

Az irányító hatóság a támogatási szerződésben rögzített időponttól számított 5 éves, kis- és közepes vállalkozások esetén 3 éves időtartamra előírhatja a kedvezményezett számára a fenntartási kötelezettséget és éves projektfenntartási jelentések benyújtását. Ha a projektre nézve fenntartási kötelezettséget állapítottak meg, a kedvezményezettnek évente kell beszámolnia az indikátorok teljesüléséről.

Ha az irányító hatóság a fenntartási időszakra nem írta elő indikátor teljesítését, más számszerűsíthető eredmény elérését vagy a támogatási szerződés nem tartalmaz évenkénti jelentéstételi kötelezettséget, akkor a kedvezményezett az előzőektől eltérően egy alkalommal, záró projektfenntartási jelentést nyújt be.

A Korm. rendelet alapján a projektben vállalt indikátorok és projekt szintű mérföldkövek teljesülését és ezek alátámasztó dokumentumait az irányító hatóság helyszíni ellenőrzések keretében is ellenőrzi.

8.3. Előleggel kapcsolatos információk

Az előleg igénylése

A projekt sikeres megvalósítása érdekében a kedvezményezett előlegigénylésre lehet jogosult. Az előleg lehet támogatási előleg, fordított áfa-előleg vagy szállítói előleg szállítói finanszírozás esetén.

Bármely előleget folyósítani akkor lehet, ha

- a) a felhívás és a támogatási szerződés lehetőséget biztosít a kedvezményezettnek az előleg igénybevételére,
- b) a kedvezményezett rendelkezik hatályos támogatási szerződéssel,
- c) amennyiben a kedvezményezett biztosítéknyújtásra kötelezett, a kedvezményezett legkésőbb az előlegigénylési kérelem benyújtásakor igazolja a szükséges mértékű biztosíték rendelkezésre állását,
- d) az előleg igénylésére irányuló kérelem és az azzal összefüggő dokumentáció tartalmi szempontból megfelelő,
- e) a kedvezményezett még nem nyújtott be záró kifizetési kérelmet

A támogatási előleg a kedvezményezett likviditásának biztosítását szolgálja, a támogató a kedvezményezett kérelmére folyósítja (kivéve azonnali támogatási előleg), kizárólag utófinanszírozású projektelemekre.

A támogatási előleg mértékét a Korm. rendelet 253. §-a a megítélt támogatás arányában határozza meg a kedvezményezett szervezetének jogi formájától, a projekt méretétől és jellegétől függően.

A folyósított támogatási előleg teljes összegével történt elszámolást követően az előleg újra igényelhető, ha erre a felhívás vagy a támogatási szerződés lehetőséget biztosít.

Projektfejlesztés esetén a támogatási szerződés projektfejlesztést lezáró módosításáig kizárólag a projekt előkészítési költségeire igényelhető támogatási előleg.

A támogatási előleggel legkésőbb a záró kifizetési kérelemben el kell számolni.

Fordított áfa-előleg igénylésére csak közszféra szervezet kedvezményezettek számára van lehetőség a Korm. rendelet 270. §-ában foglalt rendelkezések figyelembe vételével.

Szállítói finanszírozás esetén a kedvezményezett a közte és a szállító közötti szerződés alapján a szállítói előleg elszámolható összegére jutó támogatás összegét igényelheti előlegként. A szállítói előleg mértékét a Korm. rendelet 262. §-a sávosan határozza meg. Az irányító hatóság a szállítói előleget közvetlenül a szállító részére fizeti ki.

A szállítói előleg elszámolása rész- és/vagy végszámlával történik. Ha a szállító a szállítói előleggel elszámolt, újra igényelhet szállítói előleget.

Az irányító hatóság az előleget beérkezéstől számított 15 napon belül kifizeti, ha a kérelem ellenőrzése során nem merült fel olyan ok, amely miatt a kifizetést fel kellene függeszteni.

Az előleg elszámolása

A kedvezményezett köteles visszafizetni a támogatási előleget, ha nem nyújt be a kifizetett támogatási előleg legalább 60%-ával megegyező támogatástartalmú időközi kifizetési kérelmet a támogatási előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított 12 hónapon belül, vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja. Rendeltetésszerű a támogatás felhasználása, ha az időközi kifizetési kérelem az ellenőrzési szempontoknak megfelel és a bizonylatok egy része vagy egésze jóváhagyásra kerül.

A szállítói előleget az irányító hatóság visszaköveteli, ha a kedvezményezett nem nyújt be a kifizetett szállítói előleg legalább 60%-ával megegyező támogatástartalmú időközi kifizetési kérelmet a szállítói előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított 12 hónapon belül vagy a kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja.

8.4. Kifizetési kérelem

A megítélt támogatás kifizetése – egyszerűsített elszámolás kivételével – a projekthez közvetlenül kapcsolódó számlák, illetve a projekt tevékenységek elvégzését, a költségek felmerülését igazoló egyéb dokumentumok alapján összeállított időközi és záró kifizetési kérelmek alapján történik.

A kedvezményezett időközi, illetve a támogatási szerződésben meghatározott határidőben záró kifizetési kérelmet nyújt be a projekt keretében **felmerült és elszámolni kívánt költségekről**. A kifizetési kérelemben elszámolni kívánt költségek nem haladhatják meg a szokásos piaci árat.

A projekt megvalósítása során legalább egy kifizetési kérelmet be kell nyújtani. Ha a kedvezményezett a projekt megvalósítása során csak egy kifizetési kérelmet nyújt be, arra a záró kifizetési kérelem szabályait kell alkalmazni. Ha a kedvezményezett a záró kifizetési kérelemben kifizethető támogatást vagy előlegelszámolást tartalmazó bizonylatot nyújt be, az irányító hatóság azt az időközi kifizetési kérelemre irányadó rendelkezések szerint dolgozza fel, ennek jóváhagyásáig a záró kifizetési kérelem ellenőrzését felfüggeszti.

A kedvezményezett a kifizetési kérelemben nyilatkozik arról, hogy a benyújtott elszámoló bizonylatok – az egyszerűsített elszámolás és a költségfüggetlen finanszírozás kivételével – valós és elszámolható költségeken alapulnak és a támogatott projekt kapcsán merültek fel.

Kifizetési kérelmet a Korm. rendelet 276 §. szerinti, valamint az irányító hatóság által meghatározott korlátok figyelembe vételével lehet benyújtani.

Az elszámolható költségek valóságát igazoló, kifizetési kérelemben benyújtandó dokumentumok körét az Elszámolási Útmutató II. fejezete határozza meg.

A Korm. rendelet 280. § (1) alapján a kifizetési kérelem beérkezését követően az irányító hatóság kockázatelemzést végez. Ha a kockázatelemzés eredménye

- a) magas kockázat, a bizonylatot ellenőrizni kell,
- b) alacsony kockázat, a bizonylatok legalább 20%-át, konzorcium esetén 30%-át (de legalább egy bizonylatot) ellenőrizni kell.

Ha nem áll rendelkezésre a kockázatelemzési módszertan, az irányító hatóság elvégzi a kifizetési kérelem és az alátámasztó dokumentumok teljes körű ellenőrzését.

Az irányító hatóság a felhívásban valamely utófinanszírozással érintett költségtípus tekintetében – a fordított áfát kivéve – összesítőn történő elszámolást írhat elő.

Az összesítő – formátuma alapján – lehet elektronikus és nem elektronikus.

A nem elektronikus (pdf és excel) formátumban összeállítandó összesítők benyújtása továbbra is az elszámoló bizonylatokkal egyező módon történik.

Az alábbi, elektronikus formátumú összesítők benyújtása kizárólag az Elektronikus Pályázó Tájékoztató és Kommunikációs felületen történik:

- kis támogatástartalmú számlák összesítője,
- általános (rezsi) költségösszesítő,
- anyagköltség-összesítő,
- utazási és kiküldetési költségösszesítő.

A felhívás meghatározza az adott típusú elektronikus összesítőn egyidejűleg elszámolható támogatás legmagasabb összegét is.

Szállító szerződéshez kapcsolódó költség főszabályként – annak összeghatárától függetlenül – összesítőn nem számolható el, ezen költségek önálló elszámoló bizonylatként nyújthatók be elszámolásra.

A fenti szabály alól két kivétel van:

- a) Az Elszámolási Útmutató I. fejezet 2.3.1.7 és 2.3.1.8 alapján a szállítói szerződéshez kapcsolódó rezsi továbbra is elszámolható összesítőn.
- b) A visszaigazolt írásbeli megrendelődőhöz kapcsolódó költségek is elszámolhatók összesítőn, ha azok az irányító hatóság által a felhívásban meghatározott összeghatár alatt vannak.

A b) pont alapján az irányító hatóság megadhatja a visszaigazolt írásbeli megrendeléshez kapcsolódó költségre jutó támogatásnak az felhívásban megjelölt elektronikus összesítőn elszámolható legmagasabb összegét is.

A felhívás rögzíti a szállítói szerződéshez kapcsolódó, kis támogatási összegű bizonylaton elszámolható támogatás legmagasabb összegét. A kis támogatási összegű bizonylat alátámasztó dokumentumait az irányító hatóság helyszíni ellenőrzés keretében ellenőrzi.

Az összesítőkhöz az abban szereplő költségeknek az Elszámolási Útmutató II. fejezete szerinti alátámasztó dokumentumait nem kell benyújtani, azok ellenőrzése helyszíni ellenőrzés keretében történik.

Az egyszerűsített elszámolási módok típusai:

- százalékban meghatározott átalány: a vetítési alapba tartozó költségtípusok adott százalékában lehet elszámolni a számított költségek közé tartozó költségtípusokat, pl.: közvetlen személyi jellegű költségek (vetítési alap) 15%-a elszámolható közvetett költségként (számított költség);
- átalány alapú egységköltség: az elért eredmények alapján kifizetett egységköltség, pl.: óradíj meghatározása úgy, hogy az utolsó 12 hónap nettó foglalkoztatási költségeit elosztják 1.720 órával. Így elegendő a ledolgozott órákat dokumentálni jelenléti ívvel;
- egyösszegű átalány: a teljes projektre, vagy a projekt egy részére egyösszegben kifizethető, ha teljesülnek a vállalt eredmények, pl.: rendezvény lebonyolítása a vállalt létszámmal megvalósul.

A százalékban meghatározott átalány – eltérően a felhívásban meghatározott, egyes költségtípusokra vonatkozó százalékos korlát maximális értékétől – **fix arányt** jelent, vagyis a kedvezményezett a számított költséget kizárólag az irányító hatóság által a felhívásban meghatározott százalékos értékkel tervezheti. Az átalány mértéke a projekt megvalósítása során állandó. Erre vonatkozó további információkat az Elszámolási Útmutató I. és III. fejezete tartalmaz.

A vetítési alapba tartozó költségeket elszámoló bizonylatokkal szükséges alátámasztani, vagy a szabályozás lehetőséget ad arra is, hogy a vetítési alapot átalány alapú egységköltség adja. A számított költségek a felhívásban meghatározott százalékos mértékben, az irányító hatóság által jóváhagyott vetítési alap arányában kerülnek kifizetésre.

A számított költségek elszámolása a vetítési alap költségeinek elszámolásával együtt és egyidőben történik a projekt teljes időtartama alatt. Amennyiben a vetítési alap költségek szabálytalanság vagy más ok miatt csökkennek, a hozzájuk kapcsolódó számított költségek is arányosan csökkennek. Ugyanakkor mivel az átalány mértéke a projekt megvalósítása során állandó, a számított költségek csökkenése a vetítési alap költségek csökkenését is eredményezi.

Egyszerűsített elszámolás esetén alátámasztó dokumentumok benyújtása nem szükséges, de a projekt szakmai megvalósítását, eredményeit a felhívásban meghatározott módon szükséges dokumentálni és igazolni.

Az informatikai rendszerben az egyszerűsített elszámolás jelenleg technikai bizonylat rögzítésével történik.

Projektmenedzsment költségek elszámolására vonatkozó speciális szabály valós költségen alapon történő elszámolás esetén

A projekt menedzsment tevékenységhez kapcsolódó költség csak a projekt szakmai előrehaladásának arányában számolható el. Eszerint a projektek pénzügyi lebonyolítása során a kifizetett és az összes, projektmenedzsmentre megítélt támogatás aránya – egyszerűsített elszámolási módok alkalmazását kivéve – legfeljebb 10 százalékponttal haladhatja meg a teljes projekt vonatkozásában kifizetett és megítélt támogatás arányát.

8.5. Támogatás folyósítása

Támogatás – a támogatási előleg és a szállítói finanszírozásban nyújtott szállítói előleg kivételével – az irányító hatóság által jóváhagyott kifizetési kérelemmel, valós költségek vonatkozásában folyósítható.

A kifizetések a projekt terhére forintban – szállítói finanszírozás esetén a szállító és a kedvezményezett forinttól eltérő devizában kötött szerződésének megfelelő devizában – történnek.

Az irányító hatóság a támogatást a kifizetési kérelem beérkezésétől számított 45 – szállítói finanszírozás esetén 30 – napon belül kifizeti, amennyiben nincs szükség a kifizetés felfüggesztésére. A szállítói és utófinanszírozást vegyesen tartalmazó kifizetési kérelem esetén is biztosítani kell a szállító részére 30 napon belül történő kifizetést. A kifizetési határidőt felfüggesztő eseteket a Korm. rendelet 319. §-a tartalmazza.

Hiánypótlás

Ha a kifizetési kérelem hiányos vagy hibás annak beérkezésétől számított 30 – szállítói finanszírozás esetében 15 – napon belül, legfeljebb 15 napos határidő kitűzésével hiánypótlásra kerül sor, amely a kifizetési határidőt felfüggeszti.

Ha a kedvezményezett által benyújtott időközi kifizetési kérelem vagy annak egy része ellentmondásos információkat tartalmaz, az irányító hatóság az információk további részletezését, pontosítását, az ellentmondások feloldását kérheti, egy alkalommal a kedvezményezettől legfeljebb 3 napos határidő kitűzésével tisztázó kérdés formájában, amely a kifizetési határidőt felfüggeszti.

Ha a kedvezményezett a hiánypótlást vagy a tisztázó kérdésre adott választ hibásan vagy hiányosan nyújtja be, illetve a hiány pótlására és a hiba javítására a kitűzött határidőn belül nem kerül sor, a kifizetési kérelmet az irányító hatóság a rendelkezésre álló információk alapján bírálja el.

Jó tételezés

Ha a kifizetési kérelemmel kapcsolatban olyan hiány merül fel, amely vonatkozásában kizárólag egyes elszámoló bizonylathoz kapcsolódóan szükséges a hiánypótlás elrendelése, a hiánypótlással nem érintett elszámoló bizonylatok támogatástartalmának kifizetését az irányító hatóságnak biztosítania kell.

Az önerő igazolása

Az önerő igazolása az alábbiak szerint történhet legkésőbb az első kifizetési kérelem (ideértve az előlegigénylést is) benyújtásakor:

Támogatást igénylő típusa	Önerő típusa	Igazolás módja
<u>Kizárólag önkormányzatok, önkormányzati társulások, költségvetési szervek esetén:</u>		
önkormányzat	költségvetési előirányzat	<p>Képviselő-testületi határozat, vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester nyilatkozata a saját forrás biztosításáról.</p> <p>Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, támogatási szerződés megkötésekor a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége, és az önerő tényleges összege alapján szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó.</p> <p>(A határozat kötelező tartalmi elemeit ld. a táblázat alatt.)</p>
önkormányzati társulás	költségvetési előirányzat	<p>Önkormányzati társulás esetén a társulási tanács határozata vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester nyilatkozata.</p> <p>Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, támogatási szerződés megkötésekor a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége, és az önerő tényleges összege alapján szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó.</p> <p>(A határozat kötelező tartalmi elemeit ld. a táblázat alatt.)</p>

Támogatást igénylő típusa	Önerő típusa	Igazolás módja
költségvetési szerv	költségvetési előirányzat	<p>Az irányító szerv vezetőjének nyilatkozata a saját forrás biztosításáról.</p> <p>Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, támogatási szerződés megkötésekor a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége, és az önerő tényleges összege alapján szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó.</p>
Minden támogatást igénylő esetén:		
	számlapénz	<p>A forrás igazolására kizárólag a kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptári napnál nem régebbi bankszámlakivonat vagy banki igazolás fogadható el. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a számlapénz rendelkezésre állását több bankszámlakivonattal, vagy banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!</p>
	bankbetét	<p>30 naptári napnál nem régebbi, a kedvezményezett nevére a számlavezető vagy hitelintézet által kiadott igazolás a bankbetét összegéről, és annak meglétéről. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a bankbetét rendelkezésre állását több banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!</p> <p>Forinttól eltérő deviza betét esetén a fentiek szerinti napon az MNB által közzétett deviza középárfolyamon kell átszámítani forintra.</p>
	névre szóló értékpapír	<p>A kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptári napnál nem régebbi értékpapír számlakivonat vagy banki igazolás. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben az értékpapír rendelkezésre állását több számlakivonattal, vagy banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!</p>
	hitel	<p>A hitelintézet vagy pénzügyi vállalkozás által kiadott kötelező érvényű finanszírozási ajánlat:</p>

Támogatást igénylő típusa	Önerő típusa	Igazolás módja
		hitelígérvény, vagy megkötött hitel/kölcsönszerződés.
	tagi kölcsön, magánkölcsön	Kölcsönszerződés és banki átutalásról igazolás vagy bevételi pénztárbizonylat.
	a projekt megvalósítása érdekében végrehajtott tőkeemelés	30 naptári napnál nem régebbi, a hitelintézet által kiadott igazolás a törzstőke-emelés címén befizetett összegről Amennyiben számlapénz, bankbetét és értékpapír is forrás, akkor az ezeket igazoló dokumentummal egy napon kell kiadni ezt az igazolást is.
	zártvégű pénzügyi lízing	Lízingszerződés, a mellékleteket képező átadás-átvételi jegyzőkönyvvel és fizetési ütemtervvel.
	az államháztartás alrendszereiből származó egyéb támogatás (vissza nem térítendő támogatás, visszatérítendő támogatás, kamattámogatás, kedvezményes kamatú és kamatmentes hitel/kölcsön, fejlesztési adókedvezmény, kockázati tőkejuttatás)	Megkötött hitelszerződés, támogatási szerződés, határozat támogatás odaítéléséről
	az államháztartás alrendszerein kívülről származó egyéb támogatás (vissza nem térítendő támogatás, visszatérítendő támogatás)	Megkötött hitelszerződés, támogatási szerződés, határozat támogatás odaítéléséről

Támogatást igénylő típusa	Önerő típusa	Igazolás módja
	kifizetett számlák, vagy egyéb, az elszámolást alátámasztó dokumentumok	<p>Az önerő rendelkezésre állásának igazolását megelőzően felmerült, a projekt elfogadott költségvetésében szereplő költség alátámasztását szolgáló számla (szállítói előlegszámla), vagy egyéb, a gazdasági eseményt hitelesen dokumentáló bizonylat, valamint a kifizetést igazoló bizonylat másolata, továbbá egyéb, a projekthez kötődő teljesítést alátámasztó dokumentumok másolata (a szállítói előlegszámlával történő száterő igazolás esetében a teljesítés igazolása nem szükséges).</p> <p>Az így benyújtott dokumentumok kifizetési kérelem keretében történő ismételt benyújtása nem szükséges.</p>
	víziközmű társulat általi finanszírozás	<p>Társulati alapító okirat, az érdekeltségi hozzájárulás kivetéséről szóló társulati határozat (amely tartalmazza az érdekeltségi egységeket).</p> <p>Amennyiben a társulat a hozzájárulásokat hitelből előlegezi meg, akkor a hitelszerződés vagy a hitelintézet által kiadott kötelező érvényű hitelígérvény.</p> <p>A kedvezményezett és a víziközmű társulat közötti megállapodás a forrás átadásáról.</p>
	projektszámla	Önerő, kölcsönszerződés alapján biztosított önerő

A fenti igazolási módok helyettesítésére az irányító hatóság más dokumentumok benyújtását is előírhatja.

Természetes személy, mikro-, kis- és középvállalkozás vagy nagyvállalat, az önerő rendelkezésre állásról – választása szerint – legkésőbb az első kifizetési kérelem (ideértve az előlegigénylést is) benyújtásakor az informatikai rendszerben nyilatkozhat, amelyben vállalja, hogy a projekt megvalósítása során biztosítani fogja az önerő rendelkezésre állását.

Ha a kedvezményezett egyszeri elszámoló, azaz a támogatás kifizetését a projekt megvalósítását követően, egy összegben kérelmezi, akkor az önerő igazolására nincs szükség.

Felhívjuk a figyelmet, hogy valamennyi bankszámlakivonatnak, banki igazolásnak, értékpapír számlakivonatnak, törzstőke-emelés címén befizetett összegről szóló igazolásnak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!

Önkormányzati támogatást igénylő, vagy önkormányzati társulás esetén az önerő rendelkezésre állását igazoló képviselőtestületi határozat, vagy ha az önkormányzat SZMSZ-ében hatáskör átadás történik, akkor az ennek megfelelő szervezeti egység határozatának kötelező tartalmi elemei:

- A projekt címe, a támogatási kérelemben megjelölttel összhangban;
- A projekt megvalósítási helyszínének pontos címe;
- A projekt megvalósítási helyszínének helyrajzi száma;
- A felhívás száma;
- A projekt összes költsége a támogatási kérelemmel (költségvetési táblával) megegyezően;
- A projektnek a támogatás szempontjából elszámolható összköltsége a támogatási kérelemmel, illetve a támogatói döntéssel megegyezően;
- A projekt teljes költségére vonatkozó önkormányzati önerő számszerű összege és forrásai (saját forrás, hitel, egyéb) a támogatási kérelemmel, illetve a támogatói döntéssel megegyezően;
- A támogatási kérelem benyújtásakor az igényelt támogatás összege a támogatási kérelemben foglaltakkal megegyezően;
- Az önkormányzat kötelezettségvállalása arra vonatkozóan, hogy a támogatás elnyerése esetén az önkormányzati önerő összegét a költségvetésében elkülöníti.

Amennyiben a kedvezményezett a saját forrást olyan kötvénnyel vagy beruházási hitellel kívánja biztosítani, amely több fejlesztés fedezetül is szolgál egyszerre, legkésőbb az első kifizetési kérelem benyújtásakor fentiek mellé csatolni kell a hitelintézet által kiadott igazolást, amely tartalmazza, hogy a bank a projekt saját forrására szánt összeget a projekt finanszírozása céljából nyitott alszámlán kezeli.

Kötött célú hitel esetében a hitelintézet által kiadott Kötelező érvényű Finanszírozási Ajánlatnak, illetve a megkötött hitel/kölcsönszerződésnek⁵ vagy ahhoz kapcsolódóan a hitelintézet által kiadott igazolásnak a következőket kell tartalmaznia:

- Projekt címe;
- Projekt főbb adatai;
- Saját forrás hitelintézet által finanszírozott összege;
- A hitel kedvezményezettje(i);
- Hitel vagy kötvény finanszírozási kondíciói;
- A hitel/kötvény biztosítékán túli egyéb kötelezettség vállalások és feltételek különös tekintettel a fizetési kötelezettség teljesítésének biztosítékául szolgáló jogokra és kötelezettségekre;
- Nyilatkozat arról, hogy a finanszírozó hitelintézet elvégezte a projekt finanszírozhatóságának és pénzügyi fenntarthatóságának vizsgálatát, a projektdokumentációban kiszámított pénzügyi mutatók megegyeznek a hitelintézet által számított adatokkal;
- Kötelező érvényű Finanszírozási Ajánlat esetében nyilatkozat arról, hogy a hitelintézet hajlandó megfinanszírozni a projektet, amelyre kötelező érvényű, visszavonhatatlan

⁵ Amennyiben a finanszírozási ajánlat vagy a szerződés nem tartalmazza a kötelező elemeket, a feltételeket egy kapcsolódó, a hitelintézet által kiállított igazolás is tartalmazhatja

finanszírozási ajánlatot bocsát rendelkezésre a kedvezményezett számára. A finanszírozási szerződés hatályba lépésének egyetlen feltétele a kedvezményezett és az irányító hatóság által aláírt támogatási szerződés.

Keretszerződés esetében hitelintézet által kiadott igazolás arról, hogy a keretből mekkora összeg hívható még le.

A hitel/kölcsönszerződés nem tartalmazhat olyan feltételt, mely ellentmond a támogatási szerződésben és az irányadó jogszabályokban foglaltaknak.

Az Európai Unióval elszámolható összköltségen felüli önerő igazolása:

A kedvezményezett köteles a projekt elfogadott műszaki, szakmai tartalmának megvalósításához szükséges, támogatáson felüli teljes önerőt biztosítani. Indokolt esetben az első kifizetési kérelem (ideértve az előlegigénylést is) jóváhagyásának feltételeként az irányító hatóság előírhatja a támogatási szerződésben/támogatói okiratban, hogy a kedvezményezett a projekt el nem számolható, illetve elszámolható, de elszámolni nem kívánt költségeinek fedezetéül szolgáló önerőt is igazolni köteles, a fentiekben részletezett módon. Indokolt eset akkor áll fenn, ha az önerőből megvalósítani kívánt projekttevékenységek meg nem valósulása megghiúsíthatja a támogatott projektrészek megvalósulását, illetve a nem támogatott projekttevékenységek nélkül a támogatott projektrészek megvalósulása és fenntartása nem biztosítható.

8.6. A projektvégrehajtás időtartama

1. A projekt megkezdése

A támogatott projektek megkezdése időpontjának az alábbi időpontok közül a legkorábbi minősül:

a) építési beruházási tevékenységet tartalmazó projekt esetén az építési naplóba történő első bejegyzés vagy az építésre vonatkozó első visszavonhatatlan kötelezettségvállalás időpontja;

b) tárgyi eszköz, forgó eszköz, immateriális javak (együttesen: eszközök) beszerzése esetén

ba) a kedvezményezett általi első jogilag kötelező érvényű megrendelés⁶ napja,

bb) a ba) alpont szerinti megrendelés hiányában – az arra vonatkozóan megkötött, jogilag kötelező érvényű szerződés létrejöttének a napja,

bc) a ba) alpont szerinti megrendelés és a bb) alpont szerinti szerződés hiányában – a beruházó által aláírással igazolt átvételi nap az első beszerzett gép, berendezés, anyag vagy termék szállítását igazoló okmányon,

c) létesítmény felvásárlása esetén a felvásárlás időpontja;

d) szolgáltatás, egyéb tevékenység támogatása esetén amennyiben a szerződéskötést megelőzően megrendelésre kerül sor, ennek időpontja, előzetes megrendelés hiányában, a

⁶ Jogilag akkor kötelező érvényű a kedvezményezettre az általa tett megrendelés, ha azt a szolgáltató visszaigazolja

megvalósításra megkötött első szerződés hatályba lépésének napja, függetlenül a szerződés létrejöttének napjától, érvényességétől;

e) fejlesztési célú pénzeszközök átadását tartalmazó projekt esetén az első pénzáadás napja;

f) beruházás saját vállalkozásban történő megvalósítását, vagy saját vállalkozásban teljesített szolgáltatást tartalmazó projekt vonatkozásában:

- építési tevékenységnél építési napló vezetés kötelezettségének fennállása esetén az építési naplóba történt első bejegyzés napja;
- oktatást, képzést, vagy rendezvényeket magába foglaló szolgáltatás esetén az első ilyen esemény napja;
- egyéb esetekben az alábbiak közül a legkorábbi időpont:
 - nem előkészítési költségnek minősülő számla, vagy egyéb elszámolást alátámasztó bizonylaton szereplő fizikai teljesítés, a bizonylat kiállítás és a bizonylat kiegyenlítés dátuma közül a legkorábbi időpont vagy
 - a tevékenység végrehajtásában résztvevő saját foglalkoztatott munkaköri leírásában, munkáltatói utasításban e projekt kapcsán megjelölt kezdési időpont.

Nem tekintendő a projekt megkezdésének a földterület megvásárlása, ha az nem képezi a beruházás elszámolható költségét, továbbá a projekt-előkészítési tevékenység.

Amennyiben a projekt több célterületre terjed ki, a projekt megkezdésének időpontja az egyes célterületeknek megfelelő tevékenységek kezdési időpontjai közül a legkorábbi időpont.

Konzorciumok kezelése:

A megkezdettséget projektszinten szükséges értelmezni, tehát az egyes tagok által megvalósított tevékenységek közül a fentiek szerint legkorábban megkezdettnek kell a projekt megkezdésének tekinteni.

Keretszerződések, keretmegállapodások kezelése:

Amennyiben valamely támogatott tevékenység vonatkozásában a támogatást igénylő keretszerződéssel, keretmegállapodással rendelkezik, a projekt megkezdés időpontjának az adott projekt vonatkozásában készült külön kiegészítő szerződés, megállapodás hatályba lépése, vagy ennek hiányában az egyedi megrendelést igazoló okmány kiállításának, létrejöttének dátuma minősül.

Adott projekt vonatkozásában felfüggesztő hatályú szerződések kezelése:

Amennyiben a szerződés hatályba lépésének időpontja a szerződés érvényességének (létrejöttének) időpontjától eltér, vagy a szerződés felfüggesztő feltételt tartalmaz, a projekt megkezdésének a hatályba lépés vagy a feltétel bekövetkeztének napja minősül.

2. A projekt fizikai befejezése

A projekt fizikailag befejezett, amennyiben a projekt keretében támogatott valamennyi tevékenység a Támogatói Okiratban / Támogatási szerződésben meghatározottak szerint, a felhívásban meghatározott feltételek mellett teljesült. A projekt fizikai befejezés napjának a

projekt utolsó támogatott tevékenysége fizikai teljesítésének a napja minősül, a következők szerint:

1. eszközbeszerzés és információs technológia-fejlesztés beszerzése (hardver) esetén üzembe helyezés dátuma illetve a számla kelte/teljesítése közül a későbbi dátum;
2. ingatlanfejlesztés és infrastrukturális beruházás esetén megtörténik a használatba vétel (engedélyköteles építés esetén a jogerős használatbavételi engedélyben, infrastrukturális beruházás esetében a szükséges, jogerős szakhatósági engedélyben meghatározott időpont vagy nem engedélyköteles építés esetén a műszaki átadás-átvétel lezárásának napja; fotovoltaikus rendszer kialakítása esetében a hatályos hálózathasználati szerződés vagy módosítás kelte);
3. tanácsadásnál a megbízó által aláírt teljesítésigazolás napja;
4. képzés esetén a képzés teljesítését igazoló dokumentum kiállításának napja;
5. minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése esetén a tanúsítvány kiállításának, a minősítés megszerzésének vagy a nyilvántartásba vétel napja;
6. gyártási licenc és gyártási know-how, információs technológia-fejlesztés beszerzése (szoftver), honlapfejlesztés esetén a teljesítést igazoló dokumentum kiállításának napja;
7. ingatlan bérlet és folyamatos teljesítés esetén a projektben beállított időtartamra vonatkozó számlák teljesítése;
8. termék (beleértve az alkatrészt és/vagy részegységet), szolgáltatás vagy technológia fejlesztés esetén a vonatkozó ismertető kiadvány megjelenésének napja;
9. könyvvizsgálat esetén a teljesítés napja;
10. egyéb tevékenység esetében a tevékenység megvalósulásának napja.

Az itt meghatározott felsorolástól az irányító hatóság a felhívásban, vagy indokolt esetben az adott projekt tekintetében, az irányító hatóság vezetőjének egyedi engedélye alapján eltérhet. Ebben az esetben is a projekt fizikai befejezésének időpontja az a nap, amikor a projekt utolsó támogatott tevékenysége megvalósul.

8.7. Helyszíni ellenőrzés

A folyamatba épített ellenőrzés részeként az irányító hatóság kockázatelemzésen alapuló mintavételezéssel kiválasztott projektek vonatkozásában helyszíni ellenőrzést végez, mely a támogatási szerződés megkötése után rendelhető el, tervezhetősége szerint lehet tervezett vagy rendkívüli helyszíni ellenőrzés. A helyszíni ellenőrzést az irányító hatóság által megbízólevéllel megbízott legalább két fő végzi.

A helyszíni ellenőr köteles a helyszíni ellenőrzés megkezdése előtt titoktartási nyilatkozatot és összeférhetetlenségi nyilatkozatot tenni. A helyszíni ellenőrzésen az irányító hatóság által kiállított megbízólevél birtokában megfigyelő is részt vehet. A megfigyelő a helyszíni ellenőrzés megkezdése előtt titoktartási nyilatkozatot és összeférhetetlenségi nyilatkozatot tesz.

A helyszíni ellenőrzés időpontját tekintve lehet közbenső, amely a projektmegvalósítás szakaszában végzett ellenőrzés; lehet záró, amely a záró kifizetési kérelem jóváhagyását

megelőzően végzett ellenőrzés; illetve lehet fenntartási, amely a fenntartási időszakban végzett ellenőrzés.

A helyszíni ellenőrzés a kedvezményezett dokumentált egyetértése és a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén történhet elektronikus alkalmazás használatával is.

Az irányító hatóság rendkívüli helyszíni ellenőrzést rendelhet el, ha a projektmegvalósítás vagy a fenntartás során felmerült információk ezt indokolják.

A helyszíni ellenőrzés során ellenőrzésre kerül az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt alapjogok érvényesülése is.

8.8. Költségfüggetlen finanszírozás

A költségfüggetlen finanszírozás során a projekt megvalósítása és finanszírozása mérföldkövenként történik.

A kedvezményezett mérföldkövenként előleget igényelhet. Az előleg mértéke az adott mérföldkőre jutó támogatás összegének legfeljebb 25%-a.

A Kormány európai uniós források felhasználásával kapcsolatos irányító hatósági feladatok ellátására kijelölt tagja az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével a 25%-os mértéket megemelheti, ha a kedvezményezett a magasabb mértékű előleg szükségességét megalapozottan indokolja, az előleg kifizetése ütemezését alátámasztó likviditási tervet készít, valamint az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatás kezelésére a kincstárnál külön fizetési számlával rendelkezik.

A kedvezményezett a felhívás által előírt eredmény vagy feltétel teljesítését a felhívás által előírt beszámolóval és az ahhoz tartozó alátámasztó dokumentummal támasztja alá. Az irányító hatóság az adott mérföldkőre jutó támogatást nem hagyja jóvá, ha a beszámoló a felhívás által előírt eredmény vagy feltétel teljesítését nem támasztja alá, kivéve, ha ez érintett program erről eltérően rendelkezik. Az irányító hatóság az adott mérföldkőre jutó kifizethető támogatást az adott mérföldkőre kifizetett előleg figyelembevételével állapítja meg.

A beszámoló benyújtásának elmulasztása vagy elutasítása esetén az irányító hatóság az adott mérföldkőre jutó támogatást a kedvezményezettnek nem fizeti ki, illetve a kedvezményezettnek a korábban folyósított előleget vissza kell fizetnie..

9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató

A közbeszerzési kötelezettség megállapításához, a közbeszerzési eljárások szabályos lefolytatásához minden esetben a hatályos közbeszerzési törvényt és végrehajtási rendeleteit kell alkalmazni, amelyekről a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapján is lehet tájékozódni.

A projekt megvalósítása során a támogatást igénylőnek, illetve a kedvezményezettnek különös figyelmet kell fordítani a beszerzésekkel érintett – akár közbeszerzési eljárásra, egyszerű versenyeztetési eljárásra vagy egyéb módszerrel megvalósuló beszerzésre kerül sor – közpénzek ésszerű, hatékony és felelős felhasználására, a verseny tisztaságára, esélyegyenlőségre, nyilvánosságra, és egyenlő elbánás elvének megfelelő eljárásra.

1. Közbeszerzési kötelezettség

Felhívjuk a figyelmet a projekt keretében megvalósítandó beszerzések tekintetében esetlegesen fennálló közbeszerzési kötelezettségre. Az irányadó jogszabályban meghatározott kötelezettségek megállapítása és betartása a támogatást igénylő, illetve a kedvezményezett feladata.

A közbeszerzésre kötelezett személyek és szervezetek körét a hatályos közbeszerzési törvény (2015. évi CXLI. tv., a továbbiakban: Kbt.) határozza meg.

Közbeszerzési eljárást az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek visszerhes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni megadott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében. A támogatásból megvalósuló beszerzés vonatkozásában az egyébként a Kbt. hatálya alá nem tartozó szervezetek is ajánlatkérőnek minősülhetnek, azaz közbeszerzési kötelezettség alá kerülhetnek. A közbeszerzési kötelezettség azokra a támogatott szervezetekre vonatkozik, akik bizonyos építési beruházásokat (mélyépítési tevékenység, kórház, sportlétesítmény, szabadidős és szórakoztató létesítmény, iskola, felsőoktatási épület vagy közigazgatási rendeltetésű épület) vagy hozzájuk kapcsolódó szolgáltatásokat szereznek be, és a beszerzés az uniós értékhatárokat elérő projektnagyság esetében legalább 50%-ban, a nemzeti értékhatárt elérő projektnagyság esetében pedig legalább 75%-ban támogatásból valósul meg.

Az ajánlatkérők közbeszerzési kötelezettsége azokra a beszerzésekre vonatkozik, amelyek becsült értéke meghaladja az adott beszerzési tárgyra vonatkozó közbeszerzési értékhatárt.

Az egyes beszerzési tárgyakra vonatkozó uniós értékhatárokat, valamint a nemzeti értékhatárokat a Közbeszerzési Hatóság a Közbeszerzési Értesítőben minden év elején közzéteszi, ez a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapjáról letölthető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. arra is ad lehetőséget, hogy ha az ajánlatkérő támogatásra irányuló igényt (támogatási kérelmet) nyújtott be, vagy tervez benyújtani, az eljárást megindíthatja – függetlenül attól, hogy sor került-e már a támogatás felhívásának megjelenésére (feltételes közbeszerzés).

2. A közbeszerzések előkészítése

A közbeszerzési eljárás előkészítése alatt az adott közbeszerzési eljárás megkezdéséhez szükséges cselekmények elvégzése, így különösen az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet- és piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése, az eljárást megindító (meghirdető) hirdetmény, felhívás és a dokumentáció előkészítése értendő.

A közbeszerzési eljárás előkészítése és lefolytatása során – amennyiben a támogatást igénylő/ kedvezményezett nem tudja biztosan megállapítani, köteles-e közbeszerzési eljárást lefolytatni a projekt megvalósítása során – célszerű lehet – más szakértők mellett – állami közbeszerzési szaktanácsadót is igénybe venni. Az állami közbeszerzési szaktanácsadók névjegyzéke a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapján elérhető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. 27. § (3) bekezdésében megfogalmazottak értelmében a részben vagy egészben európai uniós forrásból megvalósuló közbeszerzési eljárásba az ajánlatkérő köteles állami közbeszerzési szaktanácsadót bevonni. Ha az uniós forrásból megvalósuló közbeszerzés keretmegállapodás alkalmazásával történik, ÁKSZ bevonása árubeszerzés és szolgáltatás megrendelése esetén az uniós értékhatárt elérő, építési beruházás esetén a hétszázmillió forintot elérő értékű közbeszerzéseknél szükséges.

2.1. Becsült érték meghatározása részekre bontott közbeszerzés esetén

Amennyiben egy építési beruházás vagy ugyanazon közvetlen cél megvalósítására irányuló szolgáltatás-megrendelés, illetve azonos vagy hasonló felhasználásra szánt áruk beszerzésére irányuló közbeszerzés részekre bontva, több szerződés útján valósul meg, a becsült érték meghatározásához az összes rész értékét kell figyelembe venni.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt., valamint – építési beruházások esetére – az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet további speciális szabályokat tartalmaz a becsült érték meghatározása tekintetében is.

2.2. Összeférhetetlenség

Felhívjuk a támogatást igénylők/kedvezményezettek figyelmét a Kbt. 25. §-a szerinti összeférhetetlenségi szabályokra. Ajánlatkérői oldalon összeférhetetlen és nem vehet részt az eljárás előkészítésében és lefolytatásában az ajánlatkérő nevében olyan személy vagy szervezet, amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból, így különösen gazdasági érdek vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdek miatt nem képes.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. 25. §-a – tartalmazza az ajánlattevőkre vonatkozó összeférhetetlenségi szabályokat.

2.3. Közbeszerzési szabályzat

Az ajánlatkérő köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásai előkészítésének, lefolytatásának, belső ellenőrzésének felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyek, valamint szervezetek felelősségi körét és a közbeszerzési eljárásai dokumentálási rendjét, összhangban a vonatkozó jogszabályokkal. Az eljárásba bevont

személyeknek és szervezeteknek megfelelő – a közbeszerzés tárgya szerinti, közbeszerzési, jogi és pénzügyi – szakértelemmel kell rendelkezniük.

3. A közbeszerzések ellenőrzése, a jogsértések következményei

A Korm. rendelet alapján a közbeszerzési eljárásokat és a közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződések módosítását – értéktől, beszerzési tárgytól függően – utóellenőrzésnek vagy előzetes és egyben folyamatba épített ellenőrzésnek kell alávetni a rendeletben foglalt határidők betartásával. Amennyiben a kedvezményezett közbeszerzési kötelezettség fennállása ellenére közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül vagy a közbeszerzési szabályok megsértésével lefolytatott eljárást követően köt a vállalkozóval, megbízottal szerződést, jogsértést követ el, ami a Korm. rendelet szerint lefolytatott szabálytalansági eljárás révén a támogatás egy részének vagy egészének visszavonását eredményezheti.

4. A közbeszerzési értékhatár alatti értékű beszerzésekkel kapcsolatos szabályok

A közbeszerzési értékhatár alatti értékű beszerzések esetén a kedvezményezett belső szabályzatában (ha rendelkezik ilyen szabályzattal), és a felhívásban szabályozottak szerint kell a beszerzést megvalósítani. Különös figyelmet kell fordítani a beszerzésekkel érintett közpénzek ésszerű, hatékony és felelős felhasználására, a verseny tisztaságára, esélyegyenlőségre, nyilvánosságra, és az egyenlő elbánás elvének megfelelő eljárásra.

5. Az európai uniós támogatásból finanszírozott minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárást megelőző vizsgálata

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Korm. rendelet alapján minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárásának megkezdése előtt a támogatást igénylő vagy kedvezményezett köteles az irányító hatóság hozzájáruló nyilatkozatát kérni.

A mentesítési eljárás lefolytatására az alábbi rendeletek alapján kerülhet sor:

- a) az alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 225/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet
- b) a minősített beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 492/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet

Az irányító hatóság a beszerzést támogathatósági, elszámolhatósági, valamint műszaki szempontból vizsgálja meg. Az irányító hatóság a hozzájáruló nyilatkozat hiányára tekintettel dönthet csökkentett támogatás odaítéléséről vagy támogatás visszavonásáról.

10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek

Az Európai Unió szigorú kötelezettségeket állapít meg a kedvezményezetteknek a projektvégrehajtás során a projektekről szóló tájékoztatási feladatokkal kapcsolatban. A cél az, hogy a támogatott projektek eredményeinek bemutatásán keresztül kézzelfoghatóvá váljanak az európai közösség előnyei, az egyes beruházásokról pedig közvetlenül is informálódhassanak mások is.

A 2021-2027-es programozási időszak tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó – uniós keretekhez igazodó - hazai követelményeit az intézményrendszer a „Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei a 2021-2027-es fejlesztési ciklusban” (más néven KTK Plusz útmutató) és a „Széchenyi Terv Plusz Arculati Kézikönyv” című dokumentumokban fogalmazta meg. A dokumentumok letölthetőek a www.palyazat.gov.hu oldalról.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a kedvezményezetteknek szerződéses kötelezettsége a projekt megvalósítása során, és az előkészítő és a megvalósítást követő szakaszokban is, hogy a hatályos jogszabályokban és az útmutatókban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági feladatoknak eleget tegyen, és a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtson.

11. A horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi) elvárások és követelmények

A projektek a közvetlen céljaik mellett átfogó, az egész társadalom számára fontos célok eléréséhez is hozzá kell járuljanak.

A környezetvédelmi, fenntarthatósági és esélyegyenlőségi elvek érvényesítését az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 Rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (továbbiakban **CPR**) is előírja. Ezeket összefoglalóan horizontális elveknek hívjuk. Az elvek megvalósítását a mindenki számára kötelező horizontális elvárások és a kötelezően választható követelmények szolgálják.

A felhívás a „Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások és követelmények” fejezetben határozza meg azokat a környezetvédelmi, természetvédelmi, éghajlatváltozásra vonatkozó, illetve esélyegyenlőségi és női-férfi egyenlőségi elvárásokat és követelményeket, amelyek a horizontális elvek érvényesítését szolgálják. A **horizontális elvárások** betartása minden támogatást igénylő, illetve kedvezményezett számára kötelező érvényű. Ezen felül a felhívás a támogatást igénylő számára előírhat meghatározott számú kötelezően választható **horizontális követelményt**. A támogatást igénylő tehát a felhívásokból tájékozódhat arról, hogy mely követelmények közül tud választani és a megvalósítani tervezett projekt keretében melyek a kötelező elvárások. A támogatást igénylő a támogatási kérelmében **kizárólag azokat a horizontális követelményeket választhatja, amelyek a kapcsolódó felhívásban felsorolásra kerültek**.

A horizontális elvárások, illetve követelmények megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenységek kapcsán felmerült költségek elszámolhatók.

A horizontális elvárásoknak minden konzorciumi tag tevékenységének meg kell felelnie.

A **kötelezően választható horizontális követelmények** teljesítésével – a projekt megvalósításának kiinduló állapotához képest – **pozitív irányú változást kell elérni**, a követelmény teljesítésének hozzáadott értéket kell produkálnia. A követelmények teljesítése tehát nem elsősorban egy „jellemző”, hanem minden esetben egy „tevékenység” vagy „aktivitás”. Ennek megfelelően az olyan sajátosság, ami a támogatást igénylőt már a projekt megkezdésének időpontjában is jellemezte, nem fogadható el a követelmény teljesítéseként. Elfogadható ugyanakkor meglévő adottság, tevékenység – horizontális követelményeknek megfelelő – továbbfejlesztése. A vállalt követelmény teljesítésének elfogadásához **az elért hozzáadott értéket, az előrelépést be kell mutatni és alá kell támasztani**.

A kötelezően választható horizontális követelmények projekt szintű vállalásként értelmezendők, így konzorcium esetében a **vállalás konzorciumi szintű**, azaz bármely

konzorciumi tag megvalósíthatja. A követelmények teljesítésének nem feltétele, hogy valamennyi tag részt vegyen a teljesítésükben.

A horizontális elvárásokat, követelményeket a továbbadott támogatásban részesülő, jogi személyiséggel rendelkező kedvezményezettek esetében is elő kell írni és alkalmazni kell.

Amennyiben a kedvezményezett több olyan projektet valósít meg, amelyek a 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó uniós forrásból kerülnek finanszírozásra, abban az esetben egy adott horizontális követelmény csak egy projekt keretében számolható el. Ez azt jelenti, hogy amennyiben egy adott személy például bármely, a fent hivatkozott forrásból finanszírozott projektben részt vett fenntarthatósági képzésen, másik projektben e tevékenység vonatkozásában az ő részvétele nem elszámolható.

A horizontális követelmények teljesítésének eredményét az egyes tevékenységekhez rendelt **horizontális adatszolgáltatások** számszerűsítik. A kapcsolódó vállalásokat a támogatást igénylő rögzíti a támogatási kérelem részeként. A horizontális adatszolgáltatás minden esetben kizárólag a projekt keretében, a horizontális követelmény teljesítése érdekében vállalt tevékenységhez kötődik, kizárólag annak eredményét számszerűsíti. Nem terjed ki tehát sem a projekt egyéb tevékenységei által létrehozott eredmények számszerűsítésére, sem a támogatást igénylő projekten kívüli tevékenységeinek eredményére.

A horizontális adatszolgáltatások nem minősülnek indikátornak, abban az esetben sem, ha segítségükkel kötelező adatot szolgáltatni a horizontális követelmények teljesítéséről, ugyanakkor a támogatott projekt sikeres lezárásának feltétele a vállalt horizontális követelmények teljesítése és az ehhez kapcsolódó adatszolgáltatás. Amennyiben a kedvezményezett a vállalt vagy számára kötelező horizontális követelményt nem teljesíti, abban az esetben a követelményhez kapcsolódó költséggel az elszámolható összköltség és a támogatás összege is arányosan csökkentésre kerül a Korm. rendelet 397. §-nak megfelelően.

11.1. A környezet és természet védelmét szolgáló elvárások

A környezet és természet védelmét a kötelezően, alapelveként érvényesítendő elvárások teljesítése mellett a kötelezően választható, a projekt jellegéhez igazított követelmények teljesítésével szolgálja a támogatott projekt.

Az CPR szerint az Alapok célkitűzéseit az EUMSZ 11. cikkének, a fenntartható fejlődés⁷ elvének, a Párizsi Megállapodásnak⁸ és a „ne okozz jelentős kárt”⁹ célkitűzés elvének megfelelően kell megvalósítani. A környezet védelmére vonatkozóan az európai uniós elvárás a környezet minőségének megóvása, védelme, állapotának javítása, a szennyező fizet elv

⁷ Az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljai: <https://www.ksh.hu/sdg>

⁸ Az Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezménye keretében, a részes felek 21. konferenciáját követően elfogadott, az éghajlatváltozásról szóló 2015-ös Párizsi Megállapodás: <https://net.iogtar.hu/iogszabaly?docid=A1600050.TV>

⁹ „Ne okozz jelentős kárt” elv: a támogatott fejlesztés nem sérti jelentősen az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést (az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való áttérés; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) sem.

alkalmazása, az erőforrások hatékony felhasználása, az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz történő alkalmazkodás, a biológiai sokféleség védelme, valamint a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítása és a kockázat megelőzése és kezelése. A projektek kedvezményezettje, mindezzel összhangban, köteles gondoskodni a projektre vonatkozó környezet-, természet-, és éghajlatvédelmi jogszabályok betartásáról.

A környezet és természet védelme érdekében kötelező, alapelveként érvényesítendő elvárások tehát a következők:

- a) Az európai uniós forrásból támogatott projekt kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi előírásokat, jogszabályokat, az elővigyázatosság, a „ne okozz jelentős kárt”⁹ és a szennyező fizet elveket betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt, illetve jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

Amennyiben a projekt által megvalósítandó tevékenység esetében releváns, állapotfelmérő, megelőző intézkedések elvégzésével biztosítani kell, hogy az európai uniós forrásból megvalósított projekt helyszínén ne maradjon fenn, illetve ne keletkezzen jogszabályba ütköző környezeti kár. Ezekre a vizsgálatokra az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11) Korm. rendelet által szabályozott stratégiai környezeti vizsgálat, a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25) Korm. rendelet által szabályozott környezeti hatásvizsgálat vagy egyszerűsített hatásvizsgálat keretében kerülhet sor, az alábbi előírásoknak megfelelően:

- Megfelelés a Víz Keretirányelv előírásainak: a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 1.§ (6a) pontja szerint: a vizekbe történő beavatkozással járó tevékenység (projekt elem) esetén a környezeti hatásvizsgálati eljárásban kell igazolni a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004 (VII.21.) Korm. rendelet 10.-11.§-ában előírt feltételek teljesülését, azaz azt, hogy a projekt milyen hatással van a vizekre (pozitív, negatív, semleges). A hatások jelentőségét a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2/A §-a alapján más hatósági, szakhatósági eljárásban vizsgálnia kell a környezetvédelmi hatóságnak. Abban az esetben, ha a projekt elemei nem érik el a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. mellékletében megadott küszöbértékeket, vagy a 3. mellékletben a tevékenységre megállapított feltétel nem teljesül, előzetes vizsgálati eljárás lefolytatása nélkül - a 13. számú melléklet szerint megadott adatok és az 5. számú mellékletben meghatározott szempontok figyelembevételével - a 2/A § (2)-(6) bekezdésben foglaltak szerint kell megvizsgálni a feltételezett környezeti hatások jelentőségét, illetve döntést hozni a környezeti hatásvizsgálat szükségességéről és az annak során vizsgálandó kérdésekről. Előzetes vizsgálat iránti kérelmet kell benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz, ha a 3. mellékletben, vagy a 2. és 3. mellékletben egyaránt szereplő olyan tevékenység megvalósítása tervezett, vagy ha összetartozó tevékenységnek minősül és a 2/A. §-ban meghatározott eljárás lefolytatására nem került sor. Abban az esetben, ha a projekt küszöbérték feletti, vagy az előzetes vizsgálat alapján jelentős hatással van a vizek állapotára, akkor a hagyományos eljárás szerint kell hatásvizsgálatot lefolytatni és ennek keretében értékelni a vizek állapotában bekövetkező változást, valamint az érintett víztestekre

és védett területekre meghatározott környezeti célkitűzés elérésének ütemezését.

- Természetvédelem: a természet védelme érdekében szükséges a projektek Natura 2000 érintettségének beazonosítása, mely az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet alapján tehető meg. A Natura 2000, ill. egyéb természetvédelmi területi érintettség esetében a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005.(XII. 25) Korm. rendeletben foglaltak az irányadóak a projektekre nézve.

A fentiek érvényesítésére vonatkozó elvárás:

- b) A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet hatálya alá eső tevékenységek, létesítmények megvalósítása, valamint azok jelentős módosításai, változtatásai esetében el kell készíttetni a beruházás megkezdése előtt a projektfejlesztés során a projekt környezeti hatásának vizsgálatát a beruházás által érintett környezeti elemekre, rendszerekre vonatkozóan. A vizsgálati eljárást a 2011/92/EU direktíva [hazai alkalmazása a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet], a 92/43/EEC direktíva [hazai alkalmazása 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet] és a 2000/60/EK direktívával összhangban a 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásainak figyelembevételével kell végezni. A vizsgálat eredményeképp előállt dokumentációt, továbbá az ezen dokumentáció figyelembevételével született környezetvédelmi határozatot vagy környezetvédelmi engedélyt, ill. a hatóságok által kiadott nyilatkozatokat - amennyiben már rendelkezésre áll - csatolni kell a támogatási kérelemhez, de legkésőbb a projekt tartalmi, műszaki előkészítésére vonatkozó mérföldkö teljesítésekor kell benyújtani. A dokumentációban be kell mutatni, hogyan fogja csökkenteni, kompenzálni, illetve dokumentálni a kivitelező a projekt megvalósítása során okozott káros környezeti hatásokat¹⁰. A környezetvédelmi hatóság határozatának megfelelően a környezet állapotában bekövetkezett változásokat a beruházás megvalósítása során nyomon kell követni, és az állapotváltozásról, a káros hatások csökkentését vagy kompenzálását célzó intézkedések eredményességéről szóló jelentést csatolni kell a projekt előrehaladásáról és zárásáról készített beszámolóhoz.

- Az éghajlatváltozás: Az Európai Zöld Megállapodásban rögzített cél, hogy az EU 2050-re klímasemlegessé váljon. Ezt a célkitűzést erősíti a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény, melynek értelmében Magyarország a 2050. évre eléri a teljes klímasemlegességet. Ezen cél eléréséhez szükséges az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése minden szektorban, az energiafelhasználás csökkentése, a megújuló energiahordozók arányának növelése, az új technológiák kihasználása révén. Hasonlóan fontos cél a klímakockázatokkal szembeni ellenálló-képesség javítása, és a katasztrófák megelőzését és kezelését szolgáló képesség fejlesztése.

c) Minderre tekintettel, amennyiben legalább öt éves várható élettartamú infrastruktúra

¹⁰ A környezeti hatásvizsgálatban meghatározott és a környezetvédelmi engedélyben előírt hatásmérséklő és/vagy kompenzációs intézkedéseknek meg kell jelennie a vállalkozó tevékenységei között és közbeszerzés során a műszaki leírás részét kell képeznie.

megvalósítására irányul a beruházás, a tervezés során fel kell mérni az éghajlatváltozás várható hatásait a beruházásra nézve, valamint a beruházás esetleges hatását az üvegházhatásúgáz-kibocsátásra, annak érdekében, hogy a projekt ellenálló legyen az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben. A projekt megvalósításával összefüggő fő éghajlatváltozási kihívásokat éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat elvégzésével szükséges felmérni, melyhez a 2021-2027 közötti támogatási időszakra az „Útmutató az infrastrukturális projektek éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatának elvégzéséhez” (röviden: Klímareziliencia Útmutató)¹¹ c. dokumentum nyújt segítséget. A klímareziliencia vizsgálattal kapcsolatos részletes elvárásokat (standard vagy egyszerűsített éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat) ez egyes támogatható tevékenységekre nézve a felhívás rögzíti.

Biztosítani kell, hogy az európai uniós forrásból megvalósuló létesítményben ne létesüljön, vagy ne maradjon fenn az egészségre ártalmas műszaki megoldás. Ezzel a projekt nem csak az európai uniós követelményeknek való megfelelést valósítja meg, hanem egyúttal hozzájárul fontos hazai stratégiai célok, jogszabályi követelmények megvalósításához.

„Ne okoz jelentős kárt” elv érvényesítése

Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó „ne okoz jelentős kárt” elveket (angolul: Do no significant harm – a továbbiakban: DNSH) betartani, melynek lényege röviden, hogy olyan tevékenység ne kapjon európai uniós forrásból támogatást, ami az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelet 9. cikkben - más néven taxonómiai rendeletben - meghatározott egyik környezeti célkitűzést (az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való átállás; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) jelentősen megsértené, ezzel jelentős környezeti kárt okozna.

A taxonómiai rendelet előírásai alapján DNSH elemzések készültek a 2021-2027 közötti időszakban az Európai Unió támogatásával megvalósuló operatív programokról, melyek nyilvánosan elérhetőek a palyazat.gov.hu oldalon (<https://www.palyazat.gov.hu/informacio/elemezések/dnsh>). Az elemzések az operatív programokat ún. fellépéstípusokra bontották, majd ezek vizsgálata történt meg a jelentős károkozás elkerülése szempontjából. Egyes fellépéstípusok esetében az elemzések további kötelezettségeket állapítottak meg, melyeket a fellépéstípusokat megvalósító projektek kedvezményezettjeinek figyelembe kell venniük a tervezés során és a követelményeknek meg kell felelniük. A pontos DNSH elvárásokat, amennyiben az adott felhívás esetén ezek relevánsak, a felhívások szövege és azok segédletei részletezik.

¹¹ Klímareziliencia útmutató elérhetősége: <https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz> oldalon a Kapcsolódó dokumentumoknál az Utmutato az eghajlatvaltozasi rezilienciavizsgalat elvegzeséhez_21-27.pdf elnevezésű dokumentum

11.2. Az esélyegyenlőség, női-férfi egyenlőség érvényesítését szolgáló elvárások

A támogatott projekt az esélyegyenlőség érvényesítését a kötelezően érvényesítendő elvárások teljesítése mellett kötelezően választható, a projekt jellegéhez igazított követelmények vállalásával szolgálja (amennyiben a felhívás ilyen követelményeket tartalmaz).

Az esélyegyenlőség elősegítésének célja jellemzően a hátrányos megkülönböztetésből - mely alapulhat nemem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, életkoron vagy szexuális irányultságon - fakadó hátrányok társadalmi szintű csökkentése, az érintett emberek társadalmi-gazdasági aktivitásának, részvételének növelése, a társadalmi szintű esélyteremtés. A programok végrehajtása során ez olyan csoportok segítségét és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorulnak a programok forrásaihoz történő hozzáférés során.

Az Európai Unió egyik hangsúlyos alapelve a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód szükségessége. A nemi alapú diszkrimináció tilalmát és a nemek közötti egyenlőség előmozdításának célját az Európai Unióról Szóló Szerződés (EUSZ) 2. és 3. cikke, az EUMSZ 8. cikke, valamint az Alapjogi Charta 21. cikke is tartalmazza. A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010–2021 című dokumentumban meghatározott hazai stratégiai célok értelmében a nők és férfiak egyenlősége érdekében javasolt célterületek az alábbiak:

- a nők gazdasági függetlenségének, illetve vállalkozóvá válásának előmozdítása;
- kisgyermeket nevelő nőkkel szembeni foglalkoztatási diszkrimináció csökkentése;
- a férfi-női részvétel aránytalanságainak csökkentése a családtámogatási ellátások igénybevétele területén (apasági szabadság, GYES, GYET), és a családon belüli munkamegosztás terén;
- a nők esélyegyenlőségének elősegítése a munkáért járó javadalmazásban: munkaerőpiaci bérkülönbségek, egyenlőtlenség, diszkrimináció csökkentése (melynek később hatása van a nyugdíjak összegére is);
- a férfi-női részvétel aránytalanságainak csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén;
- az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele;
- a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása.

Fentiek értelmében a program végrehajtásának valamennyi szintjén és szakaszában elő kell segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését. Aktívan támogatni kell azon intézkedéseket, amelyek segítenek főlészámolni a nőket vagy a férfiakat érintő egyenlőtlenséget a társadalmi élet valamennyi területén, beleértve a foglalkoztatást, a képzést, a gazdasági életet, a közéletet, a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Elő kell segíteni a programozásnál, a projekt kiválasztásnál és a fejlesztések végrehajtásakor a társadalmi nemek közötti egyenlőség megteremtését.

A szegénység és társadalmi kirekesztettség csökkentése az Európai Unió egyik kiemelt célja.

A területhez kapcsolódó célokat és feladatokat az Európai Bizottság „A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja. A szociális és területi kohézió európai keretrendszere”(COM (2010) 758) elnevezésű dokumentumban¹² foglalta össze.

A szociális és területi kohézió európai keretrendszere olyan uniós szintű megközelítés kidolgozását tűzi ki célul, amely kiterjed a társadalmi befogadással¹³ összefüggő valamennyi területre, különösen a következőkre:

- a munkához jutás lehetősége, a munkahelyteremtésre és a munkavállalók készségeinek fejlesztésére irányuló nemzeti befogadási stratégiák és európai stratégia értékelésével;
- az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a szociális védelem, különösen az öregedő társadalommal és a társadalmi kirekesztés növekedésével összefüggésben;
- oktatás- és ifjúságpolitika, az iskolai lemorzsolódás¹⁴ és az oktatásban tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése érdekében;
- a menekültek gazdasági és társadalmi integrációja, új európai stratégia¹⁵ révén;
- a megkülönböztetés elleni küzdelem¹⁶, különösen a nemzetiségekkel, a fogyatékos¹⁷ személyekkel és a hajléktalanokkal szemben megnyilvánuló megkülönböztetés elleni fellépéssel, a pénzügyi függetlenség és a nemek közötti egyenlőség¹⁸ javítása mellett;
- hozzáférés az információs és kommunikációs technológiákhoz, hálózati szolgáltatásokhoz, továbbá pénzügyi (alapvető banki) és energetikai szolgáltatásokhoz (világítás és fűtés).¹⁹

Az esélyegyenlőség érdekében kötelezően, alapelveként érvényesítendő elvárások a következők:

- a) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat betartani, és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba²⁰ ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- b) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projekt végrehajtása során az esélyegyenlőséget, a nők és férfiak közti egyenlőséget, valamint a Fogyatékos-sággal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni. A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – hozzáférhetőség biztosítása pl. akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell;

¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52010DC0758>

¹³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=750&langId=hu>

¹⁴ <https://education.ec.europa.eu/hu/korai-iskolaelhagyas>

¹⁵ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:2301_5

¹⁶ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/nondiscrimination_principle.html

¹⁷ [A fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló, 2021 és 2030 közötti időszakra szóló stratégia,](#)

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=hu>

¹⁸ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/equal_treatment.html

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=URISERV:em0046&from=HU>

²⁰ Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény

- c) A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
- d) A projekt jellegétől függően bizonyos további elvárások megvalósítása is kötelező:
- i. A 2007. évi XCII. törvény²¹ 9. cikke értelmében a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetőségét biztosítani kell. Ennek érdekében az ilyen létesítmények (pl. a közösségi célú funkciókat ellátó, ügyfélforgalmat lebonyolító épület/épületrész) építése/felújítása során kötelező a projektarányos akadálymentesítés, valamint az infokommunikációs akadálymentesítés. A termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelmények esetén az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelvének szükséges megfelelni. A termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelmények esetén az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelvének szükséges megfelelni.²²
A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. § f) pontja szerinti közszolgáltatásokhoz²³ kapcsolódó fejlesztéseket (beleértve az infrastrukturális, szolgáltatás, infokommunikációs fejlesztéseket²⁴) az egyetemes tervezés alapelveit figyelembe véve²⁵ komplex akadálymentesítést elvégezve kell végrehajtani.
 - ii. Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelően.
 - iii. Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az

²¹ 2007. évi XCII. törvény a Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0882&from=HU>

A termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről szóló (EU) 2019/882 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek szükséges megfelelni a 2025. június 28-át követően forgalomba hozott termékek és szolgáltatások esetében.

²³ 1998. évi XXVI. törvény 4. §

f) közszolgáltatás:

fa) minden közhatalmi tevékenység - ideértve a hatósági, kormányzati és minden egyéb közigazgatási, valamint igazságszolgáltatási tevékenységet -, továbbá az Országgyűlés, az Országgyűlésnek beszámolóval tartozó szervek, az Alkotmánybíróság, az alapvető jogok biztosa, az ügyészség, valamint a honvédelmi és rendvédelmi szervek által hatáskörük gyakorlása során kifejtett tevékenység,

fb) az állam által fenntartott intézmény által nyújtott közszolgálati médiaszolgáltatás, továbbá oktatási, közművelődési, közgyűjteményi, kulturális, tudományos, szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, egészségügyi, sport-, ifjúsági, foglalkoztatási, közlekedési szolgáltatás, ellátás, illetve tevékenység,

fc) a helyi és nemzetiségi önkormányzat hatásköre gyakorlása során kifejtett minden tevékenység - ideértve különösen a hatósági és egyéb közigazgatási tevékenységet -, valamint a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a nem állami, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati fenntartó és az egyházi jogi személy által fenntartott, közfinanszírozásban részesülő intézmény által nyújtott fb) alpont szerinti szolgáltatás, ellátás, tevékenység,

fd) minden ügyfélszolgálati rendszerben működtetett szolgáltató tevékenység, továbbá

fe) minden olyan hatósági engedély vagy hatósági kötelezettség alapján végzett nyilvános szolgáltató tevékenység, amely település vagy településrész közellátását szolgálja, használata nem korlátozott, illetve nem korlátozható;

²⁴ A közzsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény

A közzsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvényben foglalt kötelezettségek teljesítése ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 162/2019. (VII. 5.) Korm. rendelet

²⁵ További információ: <http://www.etikk.hu>

esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.

11.3. Segédlet a horizontális követelmények teljesítéséhez

Jelen fejezet segítséget nyújt a felhívás 2.4.2 Kötelezően választható horizontális követelmények fejezetben az IH által előírt követelményekhez tartozó definíciók értelmezésében, és példákat is bemutat a kapcsolódó követelmények értelmezésének és teljesítésének megkönnyítése érdekében.

A fejezet tartalmát tehát kifejezetten akkor javasolt megismerni, amennyiben a felhívás a támogatást igénylő számára előír kötelező, vagy kötelezően választható horizontális környezet- és természetvédelmi és/vagy esélyegyenlőségi követelményeket (pl. különböző tematikájú képzések, különböző jogosultságú szakértők alkalmazása a projektben, stb.)

A követelmények mérlegelése és kiválasztása során a következő alapelveket, szempontokat, ajánlásokat javasoljuk figyelembe venni és mérlegelni a támogatást igénylő számára:

- A felhívás „2.4.2. Kötelezően választható horizontális követelmények” fejezetében rögzített követelmények tekintetében a támogatást igénylőnek a felhívás előírásai szerint kell eljárni. Szerepelhetnek kötelezően teljesítendő követelmények, vagy a támogatást igénylő szabadon választhat a felhívásban meghatározott számú követelményt. Ekkor olyan követelmény(ek) kiválasztása javasolt, amely a támogatást igénylő szervezeti és működési sajátosságaihoz (pl. jogi forma, munkavállalók létszáma és összetétele, tevékenységi körök, területiség, klienskör stb.), valamint a szervezet célkitűzéseivel a leginkább illeszkedik, és a megvalósításával életszerű problémákat kezel.
- Előfordulhat, hogy egyes felhívásokban az irányító hatóság csak egy horizontális követelményt szerepeltet. Ilyenkor értelemszerűen nincs a támogatást igénylőnek választási lehetősége.
- A támogatást igénylő a támogatási kérelmében kizárólag azokat a horizontális követelményeket választhatja, amely a kapcsolódó felhívásban felsorolásra került.
- A horizontális követelmények egy része projekt fókuszú, más része szervezeti fókuszú. A kifejezetten projekt fókuszú követelmények megvalósítása közvetlenül és erősen kapcsolódik a projektben vállalt egyéb tevékenységekhez, ilyen például az esélyegyenlőségi területen kompetens szervezettel való együttműködés a projekt tervezése és megvalósítása során. A követelmények jelentős része ettől lazábban kapcsolódik a konkrét projekttevékenységhez, és fókusza inkább a szervezet egészén vagy annak egy (a projekthez nem feltétlenül kapcsolódó) részén van; ilyen lehet például a helyi gyermekfelügyelet biztosítása, a szervezet munkatársainak képzése vagy a rugalmas és alternatív foglalkoztatási formák fejlesztése. Kifejezetten javasolt a horizontális követelmények esetében a „szemlélet” kitágítása, és például a támogatást igénylő szervezet azon munkatársainak, egységeinek is a bevonása, akik nem vesznek részt a projekt megvalósításában közvetlenül, de esélyegyenlőségi szempontból érintettek.
- A horizontális követelmények teljesítésének eredményét az egyes tevékenységekhez rendelt horizontális adatszolgáltatások számszerűsítik.
- A horizontális követelmények teljesítéséhez szükséges költségek elszámolhatóak a projektben, a felhívásban rögzített elszámolhatósági szabályok betartása mellett. Ugyanakkor a költség elszámolása opcionális, nem feltétele a teljesített követelmény elfogadásának.

- A horizontális követelményekhez kapcsolódó adatszolgáltatások nem minősülnek indikátornak, ezért a Korm. rendelet 160. §-ban megfogalmazott szankciók nem alkalmazandók ezekre a mutatókra.
- Amennyiben a követelmény szövege nem írja elő, abban az esetben is kifejezetten javasolt az adott témakörnek megfelelő kompetens szakember, illetve szervezet bevonása a követelmény tervezésébe és megvalósításába; egy követelmény teljesítésébe több szakember, szervezet is bevonható. (A szolgáltatás költsége a felhívásban rögzítettek szerint elszámolható!) A szakmai támogatás segíti a támogatást igénylő számára leginkább aktuális és megfelelő követelmény kiválasztását, majd annak testre szabását, a konkrét tartalom kidolgozását. Így a követelmény a támogatást igénylő számára is észszerű és optimális módon valósul meg, és a horizontális követelmények értékrendje is érvényesül.

Definíciók, példák, segédletek

Akadálymentesítés

Jogszabály szerint: „Akadálymentes: az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.”²⁶

Az akadálymentesített épületet, illetve szolgáltatást azok is – a társadalom többségi részéhez hasonlóan – tudják használni, akik a közlekedésben, a térhasználatban, a szolgáltatásokhoz és az információhoz való hozzáférésben speciális igényekkel bírnak. Az akadálymentesítés tehát a fogyatékos személyek mellett az időseknek, átmeneti vagy tartós mozgásszervi nehézséggel küzdőknek, babakocsit használóknak is szól.

Amennyiben egy már meglévő épület, illetve szolgáltatás akadálymentesítése a cél, úgy a tervezés során ezek jelenlegi adottságait kell a speciális igényeknek megfelelően alakítani. Új építés, illetve szolgáltatás esetében – az egyetemes tervezés elve alapján – a speciális igényeket eleve figyelembe véve kell kialakítani az akadályoktól mentes környezetet²⁷.

Az akadálymentesítésre vonatkozó jogszabályok a következők:

- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
- Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK)
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (CRPD egyezmény) és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény
- A közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény
- A közsférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvényben foglalt kötelezettségek teljesítése ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 162/2019. (VII. 5.) Korm. rendelet

²⁶ Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. §, 1. pontja

²⁷ MSZ EN 17210:2021 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Működési követelmények

Az épített környezethez, termékekhez, szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésre vonatkozó szabványokról itt található tájékoztatás:

- Magyar Szabványügyi Testület <https://www.mszt.hu/hu-hu/>

Például:

- MSZ EN 17210:2021 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Működési követelmények
- MSZ EN 17161:2019 Egyetemes tervezés. A termékekhez, árucikkekhez és szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés az "egyetemes tervezés" megközelítés szerint. A használók körének kibővítése
- MSZ CEN/TR 17621:2023 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Műszaki teljesítőképességi kritériumok és előírások (angol nyelvű)

Teljes körű (komplex) akadálymentesítés: A fejlesztést, beruházást úgy kell megvalósítani, hogy az minden fogyatékosági csoport számára egyenlő eséllyel, fizikai és infokommunikációs szempontból egyaránt hozzáférhető legyen. A kialakított szolgáltatás egyenlő eséllyel akkor hozzáférhető, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki számára akadálymentes, kiszámítható, érzékelhető és értelmezhető.

Projektarányos akadálymentesítés: A beruházással érintett épületen / épület részen / ingatlanon végrehajtott valamennyi fejlesztési beavatkozás során figyelembe kell venni az akadálymentesítési követelményeket. Amennyiben a fejlesztés nem érinti a teljes épületet, akkor kifejezetten ott kell az akadálymentesítést érvényesíteni, ahol a fejlesztési beavatkozás történik – azon a részen azonban a teljes körű (komplex) akadálymentesítésre van szükség. Ez például festés/mázolásnál a megfelelő színkontrasztok kialakítását jelenti (nyílászáró tokszerkezeteinek falfelülettől és/vagy ajtólaptól eltérő színű mázolása, stb.). Elektromos rendszer felújításánál a helyiségek kapcsolóit az új rendszer kialakítása során már a megfelelő magasságba kell áthelyezni, stb. Az akadálymentesség projektarányos teljesülése egy preventív, megelőző gondolkodásmódot jelent, a célja, hogy a pályázat keretében végrehajtandó beruházással már „akadályt” ne építsünk.

Fizikai akadálymentesítés: A szintkülönbségekből adódó vertikális akadályok (pl. lépcső, küszöb), illetve a vízszintes, előrehaladó mozgást akadályozó horizontális akadályok (pl. ajtó, közlekedő, burkolat) elhárítása, kezelése. Az épület egyenlő eséllyel hozzáférhető, ha mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, veszélyhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók.

Infokommunikációs akadálymentesítés: Az információkhoz való egyenlő esélyű hozzáférés és kommunikáció biztosítása minden fogyatékosági csoport számára, oly módon, hogy az az igénybevevő számára kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető legyen. Például nagykontrasztú és vakbarát honlaptartalmak, felolvasó funkció, jól hallható tájékoztatás, illetve könnyen látható feliratozás.

Könnyen érthető kommunikáció: Az infokommunikációs akadálymentesítés része a könnyen érthető kommunikáció, mely a tartalmat leegyszerűsíti úgy, hogy a lényegi részét megtartja, így jobban érhetővé teszi a nehezen értő felnőttek számára.

Az akadálymentesítés minden épület, minden építmény, minden szolgáltatás (legyen az átalakított vagy új) esetében egyedi kihívás; a jogszabályok betartása mellett figyelembe kell venni az épület, illetve szolgáltatás profilját, funkcióját, elhelyezkedését – és még számos egyéb szempontot. Bizonyos akadálymentesítéshez a jogszabály is kötelezővé teszi rehabilitációs szakmérnök bevonását, de javasolt minden akadálymentesítést célzó tevékenység (és annak tervezése!) során a megfelelő fogyatékosági területen kompetens szakember bevonása.

A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítéssel kapcsolatban áttekintésre javasolt szabványok, segédletek, útmutatók:

- MSZ EN 17210:2021 Egyenlő eséllyel hozzáférhető és használható épített környezet. Működési követelmények
- MSZ EN 17161:2019 Egyetemes tervezés. A termékekhez, árucikkekhez és szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés az "egyetemes tervezés" megközelítés szerint. A használók körének kibővítése
- Seprődi-Egeresi Márta: AKADÁLYOKAT ÉPÍTÜNK? Jó és kerülendő gyakorlatok az akadálymentesítés terén, Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, Budapest, 2022²⁸
- Ajánlás az info-kommunikációs akadálymentesítésre. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány, Budapest, 2008²⁹
- ÉFOÉSZ, Inclusion Europe (2012): Információ mindenkinek. A könnyen érthető kommunikáció európai alapelvei³⁰
- Farkasné dr. Gönczi Rita - Szőke József: Komplex kisokos a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosításához. NFSZK Nonprofit Kft., Budapest, 2019.³¹
- Down Alapítvány: Hogyan készítsünk könnyen érthető segédanyagot? Irányelvek. Down Alapítvány, Budapest ³²
- Módszertani segédlet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akadálymentesítési előírásaihoz. Budapest Főváros Kormányhivatal Rehabilitációs Főosztály.³³

²⁸ http://www.meosz.hu/wp-content/uploads/2022/04/visegradi_interaktiv_print.pdf

²⁹ http://www.etikk.hu/wp-content/uploads/2013/05/TAMOP111B_13mellek_ajanlas_info_komm.pdf

³⁰ https://efoesz.hu/wp-content/uploads/2015/10/binder-information_for_all.pdf

³¹ https://www.efiportal.hu/wp-content/uploads/2021/03/komplex_kisokos_NFSZK_MONTAZS_kiadvany.pdf

³²

http://www.downalapitvany.hu/sites/default/files/K%C3%89R%C3%9ATMUTAT%C3%93%C3%A1ltal%C3%A1nosGK_0_0.pdf

³³ <https://www.kormanyhivatal.hu/download/f/8a/53000/M%C3%93DSZERTANI%20%20seg%C3%A9dlet%20-%20Akad%C3%A1lymentes%C3%ADt%C3%A9s.pdf>

Példák – Esélyegyenlőséget segítő intézkedések

Családbarát szemlélet

A családbarát szemlélet értelmében a szervezet a családot értéknek tekinti, a családok szempontjait érvényesíti a munkatársi környezetben, illetve a tevékenysége, szolgáltatásai, ügyfélkapcsolatai során, és e szemlélet jegyében valós intézkedéseket vezet be, választási lehetőséget biztosít. A családbarát munkahely a gyermeket nevelő nők és férfiak számára egyaránt támogatja a szakmai és magánélet összehangolását, javítja az életminőséget és a munkavégzés hatékonyságát.

Példák:

- Az alkalmi vagy tartós gyermekfelügyelet – külső szolgáltató által vagy arra alkalmas saját infrastruktúra és szolgáltatás biztosításán keresztül – az erre igényt tartó szülők számára
- Szervezet alkalmazottainak gyermekei számára korrepetálás, tehetséggondozás
- Pszichológiai segítségnyújtás a gyermeknevelés, családtervezés, párkapcsolat, generációk közötti együttműködés területén (egyéni vagy csoportos)
- Előadások szervezése a gyermeknevelés, családtervezés, párkapcsolat, generációk közötti együttműködés területén (egyéni vagy csoportos)
- Rugalmas munkavégzési formák bevezetése, feltételek biztosítása
- Egészségvédelmi szolgáltatások bevezetése
- Gyermekgondozási helyiség, játszótér, családi parkoló, gyermekbarát közösségi helyek kialakítása

Képzések szervezése

A képzések csoportos vagy egyéni formában is igénybe vehetők. A képzés igénybe vehető kifejezetten a támogatást igénylő számára megrendelt szolgáltatásként, például abban az esetben, ha a támogatást igénylő több munkatársát is delegálja csoportos képzésre. Emellett a képzés igénybe vehető olyan módon is, hogy a támogatást igénylő által delegált személy bekapcsolódik a képzést végző szervezet által meghirdetett programba.

Képző intézmények engedélye

Azon követelmények esetében, amelyhez felnőttképzési engedéllyel rendelkező felnőttképző, vagy működési engedéllyel bíró szakképző intézmény kapcsolódik, az engedély a képző intézmény típusának megfelelően a következők szerint ellenőrizhető:

- Oktatási Hivatal köznevelési információs rendszerében (KIR):
https://www.oktatas.hu/hivatali_ugyek/kir_intezmenykereso
- Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal által vezetett szakképző intézmények nyilvántartásában:
https://www.nive.hu//index.php?option=com_content&view=article&id=1109
- Államilag elismert felsőoktatási intézmények listájában:
2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, 1. számú melléklet,
<https://firgraf.oh.gov.hu/prg/int.php?hatalyvalt=hat%C3%A1lyoss%C3%A1q+bekapcsol%C3%A1sa&>
- Felnőttképzési államigazgatási szerv által vezetett felnőttképzők nyilvántartási rendszerében:
<https://far.nive.hu/publikus-adatok/felnottkepzo-nyilvantartasa>

Felnőttképzési tevékenység esetében csak engedéllyel rendelkező felnőttképző intézmény szolgáltatásai/képzései vehetők igénybe és számolhatók el!

Helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódó követelmények érvényesítése

Amennyiben települési önkormányzat a pályázó, akkor az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban EBKTV) 31.§ (6) és (7) bekezdése alapján rendelkeznie kell hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal, melynek meglétét igazolnia kell, és a pályázó által tervezett fejlesztésnek illeszkednie kell a helyi esélyegyenlőségi programhoz³⁴.

Esélyegyenlőségi tervhez kapcsolódó követelmények

Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.

Kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoport

Az esélyegyenlőségi horizontális követelmények egy része saját, a követelmény szövegében pontosan meghatározott célcsoporttal bír – ilyenkor az a meghatározó megközelítés. Vannak azonban olyan követelmények, amely esetében a támogatást igénylő – a követelmény szövegében való pontosítás nélkül – a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoport vonatkozásában teljesíti a vállalását. Az ÁÚF 21-27 értelmezésében a

³⁴ A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához kapcsolódó útmutató közvetlen letöltési elérhetősége:

<https://cdn.kormany.hu/uploads/document/5/54/54b/54b981ad6b04def701bb9af3783998aa7e3b03b1.docx>

kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoportba tartoznak különösen a következő személyek:

- gyereküket, gyerekeiket egyedül nevelők
- gyermekgondozási, gyermeknevelési támogatás után a munkaerőpiacra visszatérők
- nagycsaládosok
- romák
- (egyéb) nemzetiségi kisebbségek
- fogyatékossgal élő/megváltozott munkaképességű emberek
- menekültek
- fogvatartottak, börtönből szabadultak
- szenvedélybetegek
- szexuális orientációjuk alapján kisebbségek
- hajléktalanok
- hátrányos helyzetű családban élő gyerekek, fiatalok
- bentlakásos intézményben élő emberek
- gyermekvédelmi szakellátásban vagy javítóintézetben élő gyermekek, fiatalok
- 60 év feletti
- alacsony iskolai végzettségűek, iskolából lemorzsolódók
- pályakezdő fiatalok, munkatapasztalattal nem rendelkezők
- (tartósan) munkanélküliek
- alacsony munkaintenzitású háztartásban élő emberek
- 45 év feletti inaktívok
- szegregátumok lakói
- rossz közlekedésű településen élők
- (jövedelmi, lakhatási) szegények

Azon követelmények esetében, amelyek a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoport vonatkozásában fogalmazznak meg vállalat (pl. esélyegyenlőségi képzés), a támogatást igénylő a működési sajátosságának és környezetének megfelelően választhat a fenti listából. A követelmény teljesítésének nem feltétele, hogy a támogatást igénylő a megvalósítás során az összes eltérő sajátosságú célcsoportot bevonja; a teljesítés feltétele, hogy legalább egy típusú célcsoport érintett legyen. A célcsoportba tartozó személy alátámasztása nyilatkozat kitöltésével igazolható.

Szakértők bevonása a horizontális követelmények teljesítésébe

Több, felhívásban szereplő horizontális követelmény is előírhatja a vonatkozó szakértői névjegyzékben szereplő szakértő bevonását. Ezekben az esetekben a megfelelő szakértők megtalálásához a következő szakértő névjegyzékek alkalmazhatók:

- tájépítész-mérnök esetén a Magyar Építész Kamara névjegyzékében: <https://euqyintezes.mekon.hu/index.php?u=nevjegyzek>
- természetvédelmi és tájvédelmi szakértő esetén az Agrárminisztérium által vezetett névjegyzékben: <http://ttsz.am.gov.hu/szakertok/szemelyek>
- a Magyar Mérnök Kamara honlapján elérhető névjegyzékben: <https://www.mmk.hu/kereses/tagok>

- rehabilitációs szakértő esetében a Budapest FŐVÁROS KORMÁNYHIVATALA REHABILITÁCIÓS FŐOSZTÁLY által vezetett foglalkozási rehabilitációs szakértői névjegyzékben:

<https://www.kormanyhivatal.hu/download/2/66/16000/Foglalkoz%C3%A1si%20Rehabilit%C3%A1ci%C3%B3s%20Szak%C3%A9rt%C5%91i%20N%C3%A9vjegyz%C3%A9k.pdf>

A települési önkormányzatok részére a Helyi esélyegyenlőségi programok esetében a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság Országos Esélyegyenlőségi Hálózata: <https://tef.gov.hu/foigazgatosag/>

Szemléletformáló akció

A szemléletformáló akciók célcsoportja alapvetően a támogatást igénylő munkatársai, partnerei, illetve kliensei – tehát a támogatást igénylő kapcsolatrendszerébe tartozó személyek (és nem „általános lakossági rendezvény”). Az akció élményalapú, a kiválasztott témára fókuszálva a meghívottak aktivitását is igényli. A kiválasztott téma kapcsolódhat a támogatást igénylő tevékenységi köréhez, vagy lehet attól független horizontális érték (környezet- és természetvédelem, esélyegyenlőség).

Példák:

- Ökoiskolák, zöld óvodák, erdei iskolák
- BAM! Bringázz a munkába kampány
- Később közösen használt helyek közösségi tervezése
- Forgalomcsillapítási akciók
- Alternatív újrahasznosító programok – „csináld magad”
- Családi, közösségi karbon lábnyom csökkentő programok (pl.: kislábnym program)
- Községi kertek kialakítása, üzemeltetése
- „Élményalap” – közös szabadidős program fogyatékos emberekkel
- Önkéntes akciók a hátrányos helyzetű emberek segítése érdekében
- Hátrányos helyzetű emberek, kiemelten romák bevonásával végzett közös szabadidős/kulturális/segítő tevékenységek a szemléletformálás érdekében
- „Példakép” – nehéz helyzetből induló diplomát szerző, hivatást találó fiatalokkal találkozások, különös tekintettel romákra.
- Csoportos közreműködés/részvétel védett természeti területek kezelésére irányuló önkéntes programok megvalósításában

11.4 Panaszkezelési mechanizmus - Alapjogi Charta

A CPR preambulumbékezdése alapján az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikkében és az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (EUMSZ) 10. cikkében megállapított horizontális elveket tiszteletben kell tartani, továbbá az **Európai Unió Alapjogi Chartáját figyelembe kell venni az alapok felhasználása során.**

A CPR 9. cikk (1) szerint a tagállamok és a Bizottság az **alapok végrehajtása során** biztosítják az alapvető jogok tiszteletben tartását és az **Európai Unió Alapjogi Chartájának való megfelelést**.

Annak érdekében, hogy az irányító hatóságok a projektek végrehajtása során elősegítsék az alapvető jogok tiszteletben tartását és az Európai Unió Alapjogi Chartájának való megfelelést, a <https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz> oldalon közzétették az alapjogi panaszok bejelentésére és alapjogi panaszokkal kapcsolatos ügyintézésre szolgáló e-mail elérhetőségüket.³⁵

Az irányító hatóságok keretein belül alapjogi felelősi rendszer működik: minden irányító hatóságnál kijelölésre került egy felelős és egy helyettes munkatárs, akik többek között az Alapjogi Chartát érintő panaszok vizsgálatával, a panaszkezelés koordinációjával foglalkoznak.

A beérkező panaszok kezelési mechanizmusának fő nyomvonalai minden irányító hatóságnál azonosak:

1. Panasz beérkezése
2. Panasz elsődleges vizsgálata: irányító hatóság munkatársa vizsgálja, szükség szerint bevonja az alapjogi felelőst.
3. A vizsgálat során az irányító hatóság munkatársa vagy az alapjogi felelős
 - áttekinti a korábban beérkezett, kapcsolódó projektdokumentumokat (beszámolók, ahhoz csatolt nyilatkozatok stb.),
 - szükség szerint rendkívüli helyszíni ellenőrzést kezdeményez,
 - adatszolgáltatást kérhet a kedvezményezettől,
 - szabálytalansági gyanúbejelentést tehet.
4. Ha a panasz vizsgálata során bebizonyosodik, hogy az irányító hatóság hatáskörrel rendelkezik az ügyben, akkor a bejelentés szabálytalansági eljárás keretében kezelendő az irányító hatóság rendelkezésére álló eszközrendszerrel a 256/2021 (V.18.) kormányrendelet XIII. fejezete szerint.
5. Ha az irányító hatóság munkatársa vagy az alapjogi felelős arra az eredményre jut, hogy az irányító hatóság illetékességi és hatáskörén túlmutat a bejelentés, akkor az ügyben hatáskörrel rendelkező szervezethez átteszi a beérkezett panaszt (pl.: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala), melyről a bejelentőt is tájékoztatja.

A bejelentés megvizsgálása során az elsődlegesen alkalmazott kereteket a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény jelöli ki.

³⁵ Az alapjogi panaszok bejelentésére és alapjogi panaszokkal kapcsolatos ügyintézésre szolgáló e-mail cím az operatív programok aloldalán, az irányító hatóság elérhetőségei között található meg.

12. A felhívással, a projekt-kiválasztási eljárással és a projekt-megvalósítással kapcsolatos legfontosabb hazai és uniós jogszabályok

I. Magyar jog

I.1. Elsődlegesen alkalmazandó jogszabályok

A 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet,
A 2021-2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet.

I.2. További kapcsolódó jogszabályok (a támogatott projekt jellegétől függően)

Magyarország Alaptörvénye

2000. évi C. törvény a számvitelről,

2010. évi CXXX. törvény a jogalkotásról

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról,

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről,

2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről,

Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet

Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet.

II. Uniós jog

II.1. Elsődlegesen alkalmazandó jogszabályok

A TANÁCS (EU, Euratom) 2020/2093 RENDELETE (2020. december 17.) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről,

Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi és Migrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a Határigazgatási és Vízügyeszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról,

Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1059 RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alap és külső finanszírozási eszközök által támogatott európai területi együttműködési célkitűzésre (Interreg) vonatkozó egyedi rendelkezésekről,

Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1057 RENDELETE az Európai Szociális Alap Pluszról (ESZA+) és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.